

OP-Pohjola-ryhmän osavuositarkastus 1.1.—30.9.2013

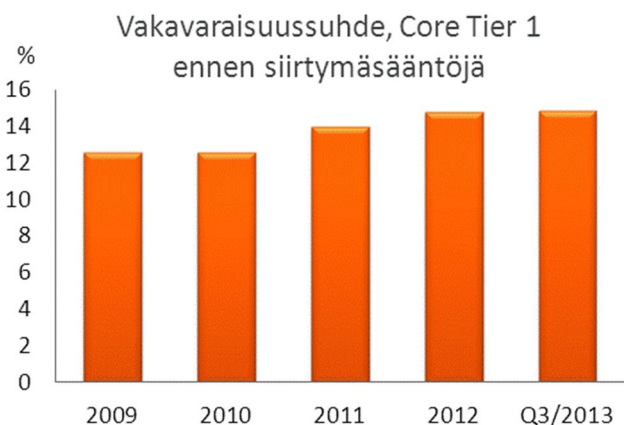
OP-Pohjola-ryhmän tulos ja markkina-asema vahvassa kasvussa

- Tulos kasvoi 28 prosenttia 614 miljoonaan euroon (481). Tammi–syyskuun tulos ylitti jo koko vuoden 2012 tuloksen. Kolmannen vuosineljänneksen tulos ennen veroja oli 216 miljoonaa euroa (153), eli 42 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin.
- Tuottojen kasvu oli 8 prosenttia. Korkokate jatkoi nousu-uralla.
- Kulut pysyivät edellisvuoden tasolla. Ilman pankkiveroa kulut olisivat supistuneet 3 prosenttia.
- Core Tier 1 -vakavaraisuus nousi 14,9 prosenttiin (14,8).
- Ryhmän markkina-asema vahvistui entisestään. Luottokanta kasvoi vuodessa 5,9 %, talletukset 7,2 %, sijoitusrahastojen pääomat 23 % ja vahinkovakuutuksen maksutulo 10 %.
- Pankki- ja vahinkovakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä kasvoi vuodessa 103 000:lla.
- Näkymiin muutos: Vuoden 2013 tuloksen arvioidaan muodostuvan selvästi paremmaksi kuin vuotta aiemmin. Tarkemmin kohdassa "loppuvuoden näkymät".

OP-Pohjola-ryhmän avainlukuja

	1–9/2013	1–9/2012	Muutos %	1–12/2012
Tulos ennen veroja, milj.e	614	481	27,5	586
Pankkitoiminta	323	345	-6,5	424
Vahinkovakuutus	162	82	97,6	92
Varallisuudenhoito	98	74	32,2	101
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille	145	142	1,6	192
	30.9.2013	30.9.2012	Muutos %	31.12.2012
Vakavaraisuussuhde, Core Tier 1 ennen siirtymäsääntöjä, %	14,9	15,1	-0,2*	14,8
Vakavaraisuussuhde, Core Tier 1, %	13,9	14,8	-0,9*	14,1
Omien varojen suhde omien varojen vähimmäismäärään (rava)	1,86	2,01	-0,15*	1,90
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	0,49	0,55	-0,06*	0,46
Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteiset asiakkaat (1000)	1 491	1 388	7,4	1 425

* suhdeluvun muutos

Pääjohtaja Reijo Karhisen kommentit

OP-Pohjolan tunnusluvut kertovat jälleen erittäin vahvasta alkuvuoden kehityksestä. Vakavaraisuuttamme, tulostamme ja kasvuamme kuvaavat luvut ovat sekä tasollisesti kovia että keskenään hyvin tasapainossa. Ennakoitua selvästi paremman tuloskehityksen ansiosta vahva vakavaraisuutemme on jopa hieman entisestään parantunut, vaikka omia pääomia sitova kasvumme on jatkunut markkinoita nopeampana. Asiakasomisteisen finanssiryhmän näkökulmasta luonnehdin alkuvuotamme optimaaliseksi suoriutumiseksi.

Hyvän kolmannen neljänneksen jälkeen arvioimme koko vuoden tuloksesta muodostuvan selvästi edellistä vuotta paremman. Alkuvuoden pohjalta laadittu arvio perustuu jo nyt saavutettuun koko edellisvuotta suurempaan tulokseen, edelleen tiukkana jatkuvaan kulujen hallintaan sekä nousuun kääntyneeseen korkokatteeseen. Riskiasemamme on vakaa ja luottotappiot ovat matalalla tasolla.

Tuleva sääntelykehikko nostaa vakavaraisuuden merkityksen aiempaa vahvemmin pankkitoiminnan keskiöön ja tuloksenteon merkitys korostuu tämän seurauksena automaattisesti. Emme tee tulosta kuitenkaan kasvun kustannuksella vaan sen turvaamiseksi pitkällä aikavälillä. Pidämme tuloksenteo- ja hintakilpailukykyämme kunnossa ensisijaisesti toimintaamme tehostamalla. Kulukasvuun ei lähivuosina ole varaa.

OP-Pohjola-ryhmän viime vuosien poikkeuksellisen vahva markkina-asemien vahvistuminen on jatkunut myös kuluvaan vuoden aikana. Saimme jälleen vuodessa yli 100 000 uutta yhteistä asiakasta pankki- ja vahinkovakuutus- ja palveluiden onnistuneen ristiinmyynnin ansiosta. Jo yli 70 prosenttia Pohjola Vakuutuksen asiakkaista käyttää myös OP-Pohjolan pankkipalveluja.

Toinen keskeinen menestyksemme perusta on erityisesti viime aikojen toimintaympäristön epävarmuudessa korostunut vastuullisuutemme suomalaisten kotitalouksien ja yritysten rahoitushuollosta. Vahvan näytön tekojemme ja lupauksemme vastaavuudesta antaa se, että OP-Pohjola-ryhmän asuntoluottokannan euromääräinen kasvu oli alkuvuonna koko toimialan kasvusta 80 prosenttia. Pankkien tasepohjaisesta yritysrahoituksen kasvusta osuutemme oli vastaavasti lähes 100 prosenttia.

Alkuvuoden vahva tulos- ja markkina-asemakehitys ovat osoitus siitä, että OP-Pohjolassa on osattu ja haluttu toimia pitkäjänteisesti ja asiakkaita kuunnellen. Asiakkaan arki on jatkossakin toimintamme ytimessä. Perustehtävämme mukaisesti meidän on pystyttävä tarjoamaan asiakkaillemme aitoa lisäarvoa. Asiakashyödyn lisäksi meidän on nähtävä oma toimintamme asiakkaan silmin katsottuna. Sujuvuus ja oikea palveluasenne muodostavat hyvän asiakaskokemuksen perustan.

Menestystarinamme antaa mahdollisuuden katsoa luottavaisin ja positiivisin mielin tulevaisuuteen. Panostuksemme tuote- ja palvelukehitykseen jatkuu ennätystasoisena. OP-mobiiliin kasvu kohti ensisijaisen asiointikanavan asemaa henkilöasiakkaiden pankkiasioinnissa jatkuu. Käyttäjearvioissa mobiilipalvelumme ovat kärkitasoa. Uusi Pivo-palvelumme edustaa innovatiivisuudessaan älylompakoiden edelläkävijyyttä. Omasairaalan myötä olemme terveydenhuollon prosessien kehittämisessä nousseet suunnannäyttäjäksi.

OP-Pohjola elää Suomesta. On ilahduttavaa, että talouspolitiikkamme kurssia ollaan vihdoin korjaamassa. Nyt tarvitaan määrätietoista etenemistä. Matka on vasta aluillaan. Muualla Euroopassa luottamus talouteen on kohentunut selvästi, mutta Suomessa laskenut. Tarvitsemme kriisitietoisuutta päätösten aikaansaamiseksi. Tämä vaihe päätöksenteossa pitää kuitenkin saada alta pois nopeasti. Epävarmuus ja sen myötä alhainen luottamus ja alavireinen ilmapiiri syövät kulutusta ja investointeja. Tunnelmien paranemiseen tarvitaan onnistuneen tulosopimuksen ohella hallituksen rakenneohjelman tinkimätön toteuttaminen.

OP-Pohjola-ryhmän osavuosisikatsaus 1.1.–30.9.2013

Sisällysluettelo

Toimintaympäristö.....	4
Ryhmän tulos ja tase.....	5
Vakavaraisuus, riskiasema ja luottoluokitukset.....	7
Loppuvuoden näkymät.....	8
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat.....	9
Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin.....	10
Pankkitoiminta.....	10
Vahinkovakuutus.....	13
Varallisuudenhoito.....	15
Muu toiminta.....	17
OP-Pohjola-ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset.....	17
Henkilöstö ja palkitseminen.....	17
OP-Pohjola osk:n hallinto.....	18
OP-Pohjola-ryhmän tehostamisohjelma.....	18
Investoinnit ja palvelukehittäminen.....	18

Tuloslaskelma
Laaja tuloslaskelma
Tase
Oman pääoman muutoslaskelma
Rahavirtalaskelma

Liitetaulukot:

Liite 1. Laatimisperiaatteet
Liite 2. Tunnusluvut ja niiden laskentakaavat
Liite 3. Tulokehitys vuosineljänneksittäin
Liite 4. Korkokate
Liite 5. Saamisten arvonalentumiset
Liite 6. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot
Liite 7. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot
Liite 8. Palkkiotuotot ja -kulut, netto
Liite 9. Kaupankäynnin nettotuotot
Liite 10. Sijoitustoiminnan nettotuotot
Liite 11. Liiketoiminnan muut tuotot
Liite 12. Taseen luokittelu
Liite 13. Käypään arvoon arvostettujen rahoitusinstrumenttien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti
Liite 14. Vahinkovakuutustoiminnan varat
Liite 15. Henkivakuutustoiminnan varat
Liite 16. Vahinkovakuutustoiminnan velat
Liite 17. Henkivakuutustoiminnan velat
Liite 18. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Liite 19. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen
Liite 20. Arvonalentumiset ja ongelmasaamiset
Liite 21. Omat varat ja vakavaraisuus
Liite 22. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus
Liite 23. Annetut vakuudet
Liite 24. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
Liite 25. Johdannaissopimukset
Liite 26. Liiketapahtumat lähipiirin kanssa

Toimintaympäristö

Luottamus maailmantalouteen koheni vuoden kolmannella neljänneksellä. Ennakkotietojen mukaan talouskasvu jatkui verkkaisena.

Euroalueen talous kääntyi keväällä varovaiseen kasvuun ja talousindikaattorien perusteella talous kasvoi hieman myös heinä-syyskuussa. Suhdanekyselyiden perusteella sekä kotitalouksien että yritysten luottamus on kohentunut, mutta kokonaisuutena taloustilanne on säilynyt heikkona.

Euroopan keskuspankki ilmoitti pitävänsä keskeiset keskuspankkikorot nykytasolla tai alempana pitkään. Keskuspankki piti ohjaukorkonsa 0,50 prosentissa. Euribor-korot olivat varsin vakaat.

Yhdysvalloissa keskuspankin rahapolitiikkalinjaukset aiheuttivat epävarmuutta. Heilahdukset Yhdysvaltain joukkolainojen tuotoissa heijastuivat pidempiin korkoihin myös euroalueella. Euroalueen valtionlainamarkkinat säilyivät muutoin rauhallisina.

Suomen talouskehitys jatkui heikkona, mutta merkit vähittäisestä elpymisestä lisääntyivät. Kokonaistuotanto on kääntynyt hitaaseen nousuun ja työttömyyden nousu on tasaantunut. Inflaatio on vaimentunut edelleen. Talouspolitiikassa käynnistettiin neuvottelut maltillisesta palkkaratkaisusta ja rakenteellisista uudistuksista.

Maailmantalous piristyy edelleen vähitellen. Luottamus elpymiseen on kohentunut erityisesti teollistuneissa maissa. Riskit ovat silti normaalia suuremmat ja rahoitusmarkkinoiden ja talouden kehitys voi järkkäytyä myös jatkossa. Suomen talous kasvaa hitaasti loppuvuonna. EKP:n rahapolitiikka pysyy elvyttävänä ja euribor-korot säilyvät ennätysmatalalla.

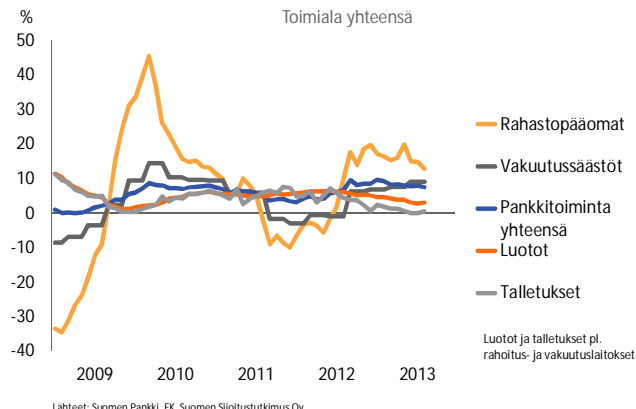
Pankkien kotitalousluottokannan kasvuvauhdin hidastuminen jatkui vuoden kolmannella neljänneksellä. Asuntoluottokannan vuosikasvu laski elokuussa 3 prosenttiin, ja kulutusluottokannan lievä supistuminen jatkui. Yritysluottokannan vuosikasvu jatkui 3 prosentin vuosivauhtia. Luottokysynnän odotetaan pysyvän vaisuna myös loppuvuonna.

Pankkien talletuskannan kasvu jatkui elokuussa 6 prosentin vuosivauhtia pitkälti rahoitus- ja vakuutuslaitosten tekemien talletusten varassa. Henkilö- ja yritysasiakkaiden talletuskannat laskivat hieman vuoden takaisesta varojen hakeutuessa korkeamman sijoitusriskin säästötuotteisiin.

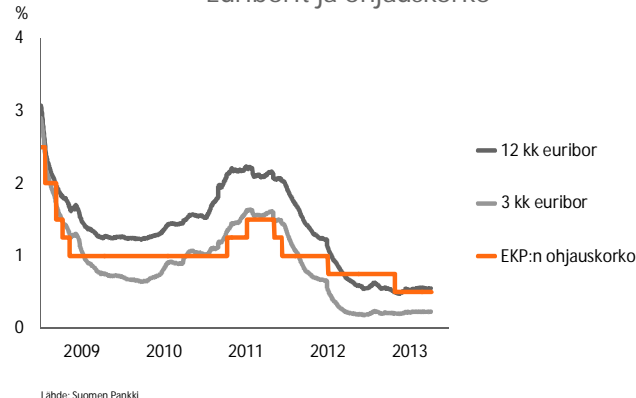
Rahasto- ja vakuutussäästöjen kasvu jatkui kolmannella neljänneksellä pirteänä rahoitusmarkkinoiden positiivisen kehityksen myötä. Osakerahastojen tuotot nousivat ja nettomerkit pysyivät vahvoina. Henkivakuutusten maksutulo kasvoi tammi-elokuussa yli 50 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna. Vakuutussäästöjen siirtyminen perustekorkoisista sijoitussidonnaisiin tuotteisiin jatkui.

Vahinkovakuutuksen maksutulon kasvu hidastui jonkin verran, ja kehitys viittaa 4–5 prosentin kasvuun tänä vuonna. Suotuisan vahinkokehityksen johdosta maksettujen korvausten kasvu pysyi maksutuloa matalammalla tasolla.

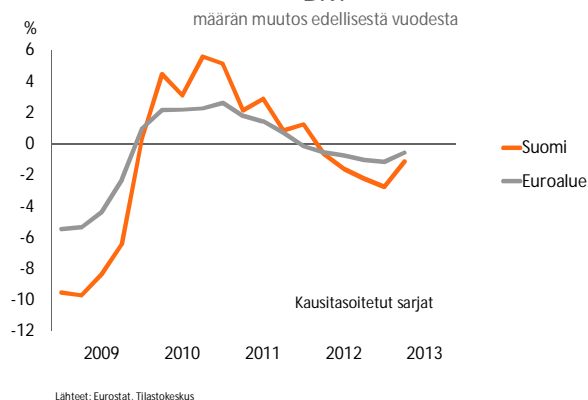
Pankkiliiketoiminnan 12 kk muutos

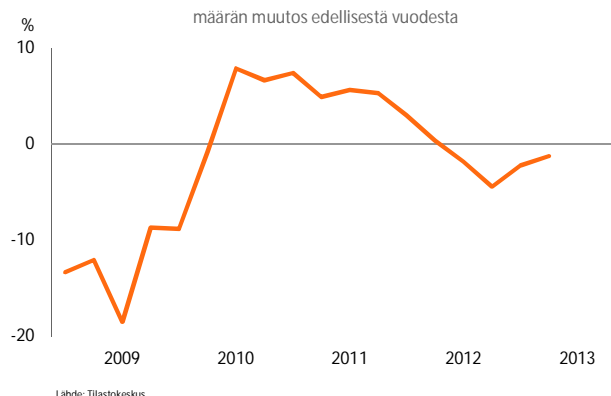
Euriborit ja ohjaukorko

BKT

Investoinnit

Ryhmän tulos ja tase

Tulosanalyysi, Milj. e	1–9/2013	1–9/2012	Muutos %	7–9/2013	7–9/2012	Muutos %	4–6/2013
Pankkitoiminta	323	345	-6,5	130	98	32,2	94
Vahinkovakuutus	162	82	97,6	63	27	43	43
Varallisuudenhoito	98	74	32,2	21	40	-47,7	20
Tulos ennen veroja	614	481	27,5	216	153	41,6	164
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	-77	560		83	186	-55,5	-136
Tulos käyvin arvo in ennen veroja	536	1 042	-48,5	299	338	-11,7	28
Taloudellisen pääoman tuotto, % *)	16,4	13,9	2,5*				
Taloudellisen pääoman tuotto käyvin arvo in, % *)	17,5	25,2	-7,7*				
Tuotot							
Korkokate	666	772	-13,7	232	243	-4,7	221
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	428	334	28,1	148	105	40,0	137
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	144	75	91,0	37	27	37,5	37
Palkkiotuotot, netto	476	428	11,1	158	134	18,3	154
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	136	85	59,5	34	19	75,3	48
Liiketoiminnan muut tuotot	69	88	-20,8	18	41	-55,9	24
Muut tuotot yhteensä	1 252	1 010	24,0	395	326	21,1	400
Tuotot yhteensä	1 919	1 782	7,7	626	569	10,1	621
Kulut							
Henkilöstökulut	561	585	-4,1	166	188	-11,5	194
Muut hallintokulut	259	275	-5,9	82	82	-1,1	94
Liiketoiminnan muut kulut	291	252	15,7	96	81	19,2	98
Kulut yhteensä	1 111	1 111	0,0	344	351	-2,0	385
Arvonalentumiset saamisista	49	47	4,0	17	19	-10,8	23
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille							
Bonukset	136	129	5,4	46	44	5,4	45
Osuus- ja lisäosuuspääoman korot	9	14	-33,9	3	2	24,5	3
Palautukset yhteensä	145	142	1,6	49	46	6,3	48

*) 12 kk liukuva, muutos suhdeluvun muutoksena

Muita avainlukuja, Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos %	31.12.2012	Muutos %
Saamiset asiakkailta	67 866	64 174	5,8	65 161	4,2
Henkivakuutustoiminnan varat	9 504	8 843	7,6	9 173	3,7
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 592	3 603	0,0	3 492	3,2
Velat asiakkaille	49 132	48 935	0,4	49 650	-1,0
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	21 775	18 928	15,0	19 270	13,0
Oma pääoma	7 473	7 019	6,5	7 134	4,7
Tase yhteensä	101 145	99 725	1,4	99 769	1,4
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)	5 582	5 553	0,5	5 352	4,3

Tuloksen vertailulukuna on käytetty vuoden 2012 vastaavien jaksojen lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten erien vertailulukuna on käytetty lukua vuoden 2012 lopun tilanteesta, ellei toisin mainita. Etuuspoijaisten eläkejärjestelyjen kirjaamistavan muutoksen seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Tammi–syyskuu

OP-Pohjola-ryhmän tulos ennen veroja oli 614 miljoonaa euroa (481). Tulosta paransivat erityisesti arvopapereiden myyntivoitoista johtuva sijoitustoiminnan tuottojen vahva kasvu, vahinkovakuutustoiminnan hyvä tuloskehitys sekä palkkiotuottojen kasvu. Vahinkovakuutustoiminnan vahva tulos johtui maksutulon pitkään jatkuneesta kasvusta sekä liikekulujen supistumisesta. Henkivakuutustoiminnan tulos kasvoi vertailukaudesta myyntivoittojen ja Aurum Sijoitusvakuutuksen hankinnan ansiosta. Kulukasvun pysähtyminen on tukenut koko ryhmän tuloksen parantumista.

Matalan korkotason seurauksena korkokate supistui 14 prosenttia vuotta aiemmasta. Korkokatteen pieneneminen taittui toisella vuosineljänneksellä ja korkokate kääntyi lievään nousuun kolmannella vuosineljänneksellä.

Ryhmän kulut olivat vertailukauden tasolla 35 miljoonan euron pankkiverosta sekä liiketoiminnan kasvusta ja laajentumisesta huolimatta. Ilman pankkiveron vaikutusta kulut olisivat supistuneet runsaat 3 prosenttia. Tehostamistoimenpiteiden johdosta palkkakulut supistuivat nettona runsaat 6 prosenttia. Eläkekulujen kasvun johdosta henkilöstökulut kokonaisuutena supistuivat 4 prosenttia. Vertailukaudella henkilöstökuluja kasvattivat keskusyhteisökonsernin tehostamisohjelmaan liittyvä kertaluonteinen 20 miljoonan euron kuluvaraus. Muut hallintokulut laskivat lähes 6 prosenttia.

Katsauskaudella tulosta heikentäviä, eri tuloslaskelmaeriin kohdistuneita arvon alentumisia kirjattiin yhteensä 85 miljoonaa euroa (75), joista 49 miljoonaa euroa (47) kirjattiin luotoista ja muista saamisista. Nettomääräiset arvon alentumiset luotoista ja muista saamisista olivat vuositasoisiksi muutettuina 0,09 prosenttia (0,09) luotto- ja takauskannasta.

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli 323 miljoonaa euroa (345). Pankkitoiminnan tulosta rasittivat matala korkotaso sekä pankkivero. Palkkiotuotot kasvoivat 16 prosenttia 456 miljoonaan euroon (394) luotonantoon, maksuliikkeeseen ja varallisuuden hoitoon liittyvien palkkioiden kasvettua vertailukaudesta.

Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 86,6 prosenttia (89,0) liikekulujen laskettua. Vahinkovakuutuksen tulos ennen veroja parani vuotta aiemmasta tuloslaskelmaan kirjattujen sijoitustoiminnan tuottojen ja vakuutusteknisen katteen kasvun johdosta. Vertailukaudella kirjattiin vahinkovakuutustoiminnan tulosta heikentäviä laskuperustemuutoksia yhteensä 52 miljoonaa euroa.

Varallisuudenhoitosegmentin tulos ennen veroja parani henkivakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuottojen kasvettua vertailukaudesta. Henkivakuutustoiminnan tulosparannusta vuotta aiempaan verrattuna tuki myös Aurum Sijoitusvakuutuksen tulos, joka on yhdistelty vertailuvuoden lukuihin vasta syyskuusta 2012 lähtien.

OP-Pohjola-ryhmän käyvän arvon rahasto ennen veroja oli katsauskauden lopussa 371 miljoonaa euroa (449). Tulos käyvin arvoin ennen veroja oli 536 miljoonaa euroa (1 042).

Katsauskauden lopussa oma pääoma oli 7,5 miljardia euroa (7,1). Omaa pääomaa kasvatti katsauskauden tulos ja sitä pienensi voitonjako sekä käyvän arvon rahaston lasku.

Osuuspankkien omistajajäsenten osuuspääoma- ja lisäosuuspääomasijoitukset olivat katsauskauden lopussa 741 miljoonaa euroa (759).

OP-Pohjola-ryhmän asiakasmäärä Suomessa oli syyskuun lopussa 4 246 000. Henkilöasiakkaiden määrä oli 3 813 000 ja yritysasiakkaiden määrä 432 000. Pankki- ja vahinkovakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä kasvoi ristiinmyynnin seurauksena vuodenvaihteesta 66 000:lla 1 491 000:een. Yhteisten asiakkaiden määrä kasvoi viime vuoden syyskuun lopusta 103 000:lla.

Tulokseen kirjatut, omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille kertyneet bonukset kasvoivat vertailukaudesta 5,4 prosenttia 136 miljoonaan euroon.

Heinä–syyskuu

Kolmannen vuosineljänneksen tulos ennen veroja oli 216 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 153 miljoonaa euroa. Tuloskehitystä tukivat palkkiotuottojen ja vahinkovakuutustoiminnan vakuutusteknisen katteen kasvu sekä vertailukauden vahinkovakuutuksen tulosta rasittaneet laskuperustemuutokset. Kokonaisuudessaan korkokate supistui 4,7 prosenttia, pankkitoiminnan osalta korkokate oli vertailukauden tasolla. Kulut olivat 2,0 prosenttia pienemmät kuin vuotta aiemmin henkilöstökulujen supistuttua. Henkilöstökuluja vertailukaudella kasvatti 20 miljoonan euron kertaluonteinen kuluvaraus. Vertailukaudella liiketoiminnan muita tuottoja kasvattivat Aurum Sijoitusvakuutuksen liiketoimintojen hankinnan yhteydessä tuloutettu 19 miljoonan euron kertaluonteinen tuotto- ja kulusynergioihin liittyvä erä.

Korkokate kasvoi kolmannella vuosineljänneksellä 5,1 prosenttia 232 miljoonaan euroon (221) toiseen vuosineljännekseen verrattuna luottojen marginaalitason nousun sekä luottokannan kasvun ansiosta. Kulut laskivat edellisestä vuosineljänneksestä henkilöstökulujen ja hallintokulujen supistuttua. Kokonaisuudessaan kolmannen vuosineljänneksen tulos ennen veroja, 216 miljoonaa euroa, oli 31 prosenttia suurempi kuin toisen vuosineljänneksen tulos (164).

OP-Pohjola-ryhmän pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet	30.9.2013	30.9.2012	Tavoite
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus	1,86	2,01	1,6
Taloudellisen pääoman tuotto, % (12 kk liukuva)	16,4	13,9	18 %
Tuottojen ja kulujen kasvuero, %-yks. (3 vuoden aikana)	1,8	-3,1	> 0

Vakavaraisuus, riskiasema ja luottoluokitukset

Vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (RaVa) valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP-Pohjola-ryhmän omat varat ylittivät syyskuun lopussa laissa määritellyn vähimmäismäärän 3 134 miljoonalla eurolla (3 112). RaVa-puskuria laskivat Pohjola Pankki Oyj:n maaliskuussa 2013 toteuttama 170 miljoonan euron alemman Tier 2 -lainan takaisinlunastus ja RaVa-pääomavaatimuksen kasvu. RaVa-puskuria kasvatti ryhmän tulos.

Finanssikiriin seurauksena pankkien vakavaraisuussäännökset tiukentuivat. Muutoksilla pyritään muun muassa parantamaan omien varojen laatua, kasvattamaan pääomapuskureita, vähentämään pääomavaateen sykliisyyttä ja pankkien velkaantuneisuutta sekä asettamaan määrällisiä rajoitteita likviditeettiriskille. Muutokset tulevat voimaan vuosina 2014–2019. Muutosten vaikutukset OP-Pohjola-ryhmän RaVa-lain mukaiseen vakavaraisuuteen riippuvat tulevien luottolaitosten puskurivaatimusten tasosta ja laskentatavasta. Muutosten vaikutukset Luottolaitoslain mukaiseen vakavaraisuuteen on käyty tarkemmin läpi Pankkitoiminnan vakavaraisuus-osiossa.

Myös vakuutussektorin vakavaraisuussäännökset ovat muuttumassa. Vakuutussektorin Solvenssi II -säännösmuutoksilla pyritään parantamaan vakuutusyhtiöiden omien varojen laatua, parantamaan yhtiöiden omaa riskienhallintaa, lisäämään pääomavaateen riskiperusteisuutta ja yhtenäistämään vakuutussektorin vakavaraisuussäännöksiä Euroopassa. Säännökset ovat vielä keskeneräiset ja niiden arvioitu voimaantulo on aikaisintaan vuoden 2016 alussa. Säännökset tulevat kiristämään pääomavaatimuksia ja toisaalta lisäävät omien varojen määrää, mikä laskee RaVa-vakavaraisuutta. Nykyisen arvion mukaan RaVa-vakavaraisuus kuitenkin säilyy vahvalla tasolla.

Vahinkovakuutustoiminta täyttää OP-Pohjola-ryhmän arvion mukaan Solvenssi II -ehdotuksen mukaisen vakavaraisuuspääomavaatimuksen jo nykyisin. Henkivakuutustoiminta täyttää arvion mukaan Solvenssi II -ehdotuksen mukaisen vakavaraisuuspääomavaatimuksen, kun huomioidaan jo käynnistetyt sijoitusomaisuuden ja vakuutusvelan riskitason sopeutustoimenpiteet.

Riskiasema

OP-Pohjola-ryhmän riskiasema on säilynyt katsauskaudella vakaana. Riskinkantokyky on vahva ja riittävä turvaamaan ryhmän liiketoiminnan edellytykset.

Luottoriskiasemassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia Suomen ja euroalueen heikosta talouskehityksestä huolimatta. Pankkitoiminnan luottoriskiasemasta kerrotaan tarkemmin tämän katsauksen segmenttiosuudessa.

Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut olennaisia muutoksia katsauskaudella.

Vahinko- ja henkivakuutuksen riskiasemasta kerrotaan tarkemmin tämän katsauksen segmenttiosuudessa.

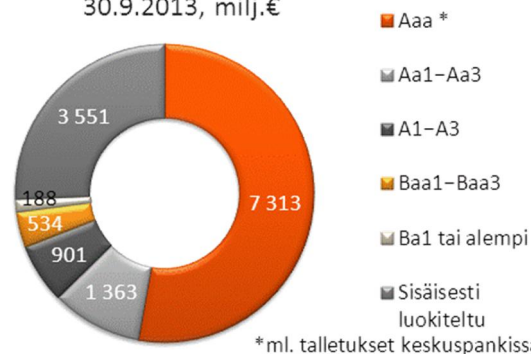
OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja maksuvalmius on hyvä. Talletusten osuus luottokannasta on säilynyt vakaana koko katsauskauden ajan. Ryhmän keskuspankkina toimiva Pohjola Pankki Oyj on laskenut katsauskauden aikana liikkeelle pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja 1,8 miljardia euroa. Tukkuvarainhankinnan maantieteellisen hajautuksen lisäämiseksi osa edellä mainituista joukkovelkakirjalainoista laskettiin liikkeelle Japanissa. OP-Pohjola-ryhmän lyhyt tukkuvarainhankinta on toiminut hyvin koko katsauskauden ajan.

OP-Pohjola-ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireservin pienenemisestä huolimatta ryhmän maksuvalmiusasema parani katsauskaudella. Likviditeettireservi ja muut varautumissuunnitelman mukaiset lisärahoituslähteet riittävät kattamaan vähintään kahden vuoden rahoitustarpeen tilanteessa, jossa tukkuvarainhankinta ei toimisi ja talletuskanta supistuisi maltillisesti.

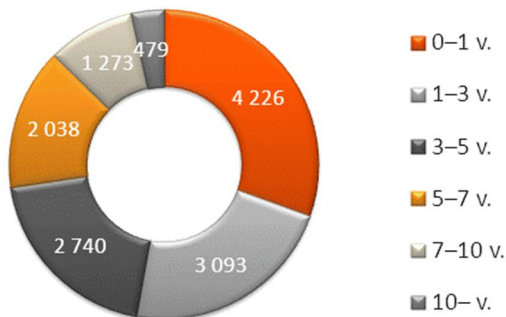
Likviditeettireservi Mrd. e	30.9.2013	31.12.2012	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	3,4	5,6	-38,7
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	6,6	5,4	21,6
Vakuuskelpoiset yritysluotot	3,0	3,0	-0,3
Yhteensä	13,0	14,0	-7,2
Ei-vakuuskelpoiset saamiset	0,9	0,6	44,0
Likviditeettireservi markkina-arvo	13,9	14,6	-5,1
Vakuuden aliarvostus (haircut)	-1,0	-0,9	6,0
Likviditeettireservi vakuusarvo	12,9	13,7	-5,9

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia, arvopaperistettuja saamia ja vakuuskelpoisia luottoja. Likviditeettireserviin kuuluvat saamistodistukset on reservilaskelmassa arvostettu markkinoilta saataviin noteerauksiin.

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen luottoluokitusjakauma 30.9.2013, milj.€

Likviditeettireserviin luettavien
rahoitusvarojen maturiteettijakauma
30.9.2013, milj.€

OP-Pohjola-ryhmän markkinariskiasema oli katsauskaudella asetettujen limiittien puitteissa.

Pankkitoiminnan korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena 12 kuukauden korkokatteeseen väheni katsauskauden aikana edelleen hieman. Pankkitoiminnassa luottosprediriski on merkitykseltään suurin likviditeettireserviin sisältyvässä saamistodistuksissa. Pankkitoiminnan luottosprediriski kasvoi likviditeettireservin saamistodistusten määrän kasvun myötä. Henkivakuutuksen sijoitussalkun osakepainoa kasvatettiin maltillisesti katsauskauden aikana. Samalla vähennettiin vaihtoehtoisten sijoitusten osuutta. Kokonaisuutena henkivakuutuksen markkinariskin taso on laskenut vuoden alusta. Vahinkovakuutuksen sijoitussalkun allokaatiojakaumaa ei muutettu merkittävästi.

Sijoitusvarallisuus, Milj. e	30.9.2013	31.12.2012	Muutos
Pohjola Pankki Oyj	10 236	11 866	-1 630
Vahinkovakuutus	3 188	3 078	110
Henkivakuutus	3 548	3 624	-76
Osuuspankit	949	901	48
Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö	392	373	19
Yhteensä	18 312	19 842	-1 530

OP-Pohjola-ryhmän eläkejärjestelyt on hoidettu OP-Eläkekassassa, OP-Eläkesäätiössä ja vakuutusyhtiöissä. Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen keskeiset riskit liittyvät eläkevelvoitteen diskonttokorkotasoon sekä eläkevelvoitteen katteena olevan sijoitusomaisuuden tuottoon. Nykyinen IAS 19 -standardi edellyttää edellä mainittujen erien muutosten kirjaamista muihin laajan tuloksen eriin sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Katsauskaudella etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen riskiasemassa ei tapahtunut olennaisia muutoksia.

Luottoluokitukset

OP-Pohjola-ryhmän luottoluokitukset 30.9.2013

Luokituslaitos	Lyhyt varain-hankinta	Näkymä	Pitkä varain-hankinta	Näkymä
Fitch	F1	Vakaa	A+	Vakaa
Standard & Poor's	A-1+	Negatiivinen	AA-	Negatiivinen
Moody's	P-1	Vakaa	Aa3	Vakaa

Fitch Ratings antaa luokituksen sekä OP-Pohjola-ryhmälle että Pohjola Pankki Oyj:lle. OP-Pohjola-ryhmän taloudellinen asema vaikuttaa myös pelkästään Pohjolalle annettaviin luottoluokituksiin.

Tammi–syyskuussa 2013 OP-Pohjola-ryhmän tai Pohjolan luottoluokituksissa ja näkymissä ei tapahtunut muutoksia.

Standard & Poor's vahvisti 31.7.2013 Pohjola Pankki Oyj:n pitkien luottojen luokituksen AA- ja lyhyiden luottojen luokituksen A-1+ sekä säilytti näkymät negatiivisina.

Loppuvuoden näkymät

Maailmantalouden kasvu on piristymässä, mutta kasvu on jäämässä tänä vuonna normaalia hitaammaksi. Myös euroalueen talouden kehityksessä on tapahtunut loiva käänne parempaan, samoin Suomen taloudessa. Rahoitusmarkkinat ovat Euroopan keskuspankin toimenpiteiden seurauksena pysyneet suhteellisen vakaana. Lievästä positiivisesta käänneestä huolimatta talouskehitykseen liittyvät riskit ovat normaalia suuremmat ja talouden kehitys voi käännyä nopeastikin odotettua heikommaksi.

Finanssialan toimintaympäristö on vähitellen paranemassa, vaikka historiallisen matala korkotaso rasittaa pankkien korkokatteita ja heikentää vakuutusyhteisöjen sijoitustuottoja. Taloustaantuma ei ole juurikaan lisännyt pankkien luottotappioita. Viime vuoden lopussa vahvistettu pankkivero on aiheuttanut suomalaisille pankeille merkittävän uuden kustannusrasituksen. Toimintaympäristön muutokset ja sääntelyn kiristäminen nostavat entisestään vakavaraisuutta ja kannattavuutta parantavien toimenpiteiden merkitystä.

Ilman toimintaympäristön merkittävää heikentymistä odotetusta OP-Pohjola-ryhmän tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan selvästi paremmaksi (aiemmin paremmaksi) kuin vuonna 2012. Merkittävimmän epävarmuustekijän loppuvuoden tuloskehitykseen aiheuttaa sijoitusmarkkinoiden tuleva kehitys.

Kaikki tässä osavuosisikatsauksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tämän hetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Pohjola Vakuutus päätti alentaa vahinkovakuutuksen eläkevastuiden diskonttokorkoa 0,2 prosenttiyksikköä 3,0 prosentista 2,8 prosenttiin matalan korkotason seurauksena. Tämä ei-kassavirtaperusteinen laskuperustemuutos heikentää OP-Pohjola-ryhmän tulosta noin 39 miljoonalla eurolla neljännellä vuosineljänneksellä, mikä on huomioitu kohdassa "Loppuvuoden näkymät".

Euroopan keskuspankki tiedotti 23.10.2013 aloittavansa suurten pankkien kattavat arvioinnit, jotka alkavat marraskuussa 2013 ja kestävät 12 kuukautta. Arviointi koostuu riskiarvioinnista, saamisten laadun arvioinnista ja stressitestistä. Arvioinnit ennakoivat EKP:n valvonnan alkamista marraskuussa 2014. OP-Pohjola-ryhmä on mukana EKP:n arvioinnissa.

Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin

OP-Pohjola-ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus ja Varallisuudenhoito. Segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään ryhmässä "Muu toiminta". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Liiketoimintasegmenttien tulostiivistelmä

Milj. e	Tuotot	Kulut	Muut erät *)	Tulos ennen veroja 1–9/2013	Tulos ennen veroja 1–9/2012	Muutos, %
Pankkitoiminta	1 261	747	-192	323	345	-6,5
Vahinkovakuutus	429	267	0	162	82	97,6
Varallisuudenhoito	217	119	0	98	74	32,2
Muu toiminta	366	341	-2	23	-5	
Eliminoinnit	-355	-363	0	9	-14	
Yhteensä	1 919	1 111	-194	614	481	27,5

*) Muissa erissä esitetty palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille, sekä arvonalentumiset saamisista.

Pankkitoiminta

- Kolmannen vuosineljänneksen tulos kasvoi 32 miljoonaa euroa vertailukaudesta; korkokate oli yhtä suuri kuin vertailukaudella. Koko katsauskauden tulos ennen veroja supistui kuitenkin korkokatteen pienenemisen ja pankkiveron johdosta 6 prosenttia 323 miljoonaan euroon (345).
- Pankkivero rasittaa segmentin tulosta 33 miljoonaa euroa – kulut ilman pankkiveroa laskivat vertailukaudesta.
- Luotto- ja talletuskannan kasvu ilman rahoitus- ja vakuutuslaitosten luottoja ja talletuksia oli toimialaa nopeampaa.
- Luottoriskiasema oli vakaa – arvonalentumiset säilyivät alhaisella tasolla.

Pankkitoiminnan avainlukuja

Milj. e	1–9/2013	1–9/2012	Muutos, %	1–12/2012
Korkokate	665	740	-10,2	969
Arvonalentumiset saamisista	47	45	3,4	96
Muut tuotot	597	522	14,4	722
Henkilöstökulut	326	337	-3,1	446
Muut kulut	421	392	7,3	534
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille	145	142	1,6	192
Tulos ennen veroja	323	345	-6,5	424
Kulu-tuottosuhte, %	59,2	57,8	1,5	57,9
Milj. e				
Nostetut asuntoluotot	4 917	5 734	-14,2	7 601
Nostetut yritysluotot	5 088	5 213	-2,4	7 375
Sijoitusrahastojen nettomerkinnot	1 948	-976		-698
Välitetyt kiinteistökaupat, kpl	10 603	12 322	-14,0	16 291
Mrd. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Luottokanta				
Asuntoluotot	32,9	31,1	5,7	31,7
Yritysten luotot	17,8	16,7	6,2	17,0
Muut luotot	17,1	16,2	5,8	16,4
Luottokanta yhteensä	67,8	64,0	5,9	65,1
Takauskanta	3,1	2,7	13,7	2,6
Talletukset				
Käyttely- ja maksuliikketalletukset	25,7	21,5	19,5	23,7
Sijoitustalletukset	21,0	22,0	-4,7	21,3
Talletukset yhteensä	46,7	43,6	7,2	45,0
Markkinaosuus, %				
Luottokannasta	33,1 *)	33,1	0,0	33,4
Talletuskannasta (Suomen Pankin määritelmän mukaan)	33,8 *)	33,4	0,4	34,1

*) 8/2013 tilanne

Pankkitoiminnan kasvu on jatkunut vahvana. Talouteen liittyvä epävarmuus on kuitenkin hidastanut luottokannan kasvua vertailukaudesta. Talletusten vuosikasvu on jatkunut luottojen kasvua nopeampana.

OP-Pohjola-ryhmän talletukset kasvoivat vuodessa 7,2 prosenttia ja katsauskauden aikana 3,8 prosenttia. Matalan korkotason jatkuessa ja määräaikaistalletusten laskeneiden marginaalien johdosta sijoitustalletusten määrä supistui vuodessa 4,7 prosenttia. Talletuskasvun painopiste on siirtynyt maksuliiketalletuksiin, joiden määrä kasvoi vuodessa lähes 20 prosenttia.

Luottokanta kasvoi vuodessa 5,9 prosenttia ja katsauskauden aikana 4,2 prosenttia. Nostettujen uusien yritysluottojen määrä laski 2,4 prosenttia ja asuntoluottojen 14 prosenttia vertailukauteen verrattuna. Uusien yritysluottojen ja asuntoluottojen marginaalitaso on noussut vuodessa selvästi.

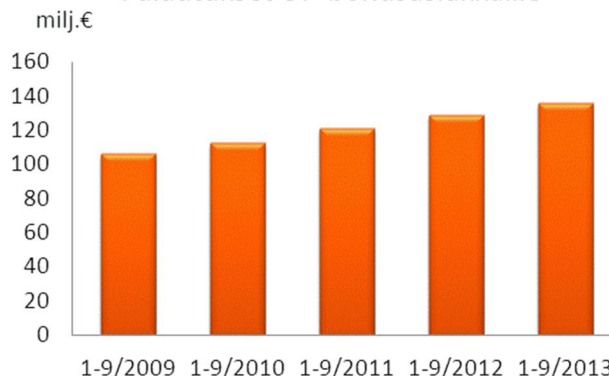
OP-Pohjola-ryhmän markkina-asema on jatkanut vahvistumistaan etenkin asuntoluotoissa, yritysrahoituksessa ja talletuksissa. OP-Pohjola-ryhmän markkinaosuus asuntoluotoissa kasvoi syyskuun 2012 lopusta 0,9 prosenttiyksikköä ollen kuluvaan vuoden elokuun lopussa 37,6 prosenttia (36,7). Yritysten euroluottojen markkinaosuus kasvoi vastaavalla kaudella 2,0 prosenttiyksikköä 36,7 prosenttiin (34,7).

Asuntomarkkinoiden alavire on jatkunut. Ryhmän kiinteistökeskusten välittämien asuntokauppojen määrä laski katsauskaudella 14 prosenttia vertailukaudesta.

Osuuspankeilla oli syyskuun lopussa 1,4 miljoonaa omistajajäsentä eli 39 500 enemmän kuin vuotta aiemmin. Osuuspankeilla ja pääkaupunkiseudulla toimivalla Helsingin OP Pankki Oyj:llä oli syyskuun lopussa yhteensä 1 312 000 OP-bonusasiakasta.

Pankkipalveluiden keskittämisestä OP-bonusasiakkaille tammi–syyskuussa kertyneiden bonusten arvo oli yhteensä 136 miljoonaa euroa (129). Bonuksia käytettiin pankkipalveluihin yhteensä 70 miljoonaa euroa (63) ja vahinkovakuutus tuotteiden vakuutusmaksuihin 65 miljoonaa euroa (60).

Palautukset OP-bonusasiakkaille

Tulos ja riskiasema

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli 323 miljoonaa euroa (345). Palkkiotuottojen ja kaupankäynnin nettotuottojen kasvu kompensoivat matalasta korkotasosta aiheutunutta korkokatteen laskua. Kulut kasvoivat pankkiveron johdosta 747 miljoonaan euroon (729). Ilman pankkiveroa kulut supistuivat 2 prosenttia.

Poikkeuksellisen alhaisen markkinakorkotason pitkittyminen näkyi korkokatteen supistumisena. Korkokate supistui 10 prosenttia 665 miljoonaan euroon (740).

Nettopalkkiotuotot olivat 62 miljoonaa euroa suuremmat kuin vertailukaudesta luotonantoon, maksuliikkeeseen ja varallisuudenhoitoon liittyvien palkkioiden kasvettua.

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä kasvoivat vertailukaudesta 13 miljoonaa euroa eli 14 prosenttia.

Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat luottoriski, markkinariskit ja likviditeettiriski.

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Luotto- ja takauskanta kasvoi tammi–syyskuussa 3,2 miljardia euroa 70,9 miljardiin euroon. Luottokelpoisuudeltaan investointitason vastuiden osuus kaikista yritys vastuista on säilynyt vakaana. Saamisten arvonalentumiset säilyivät alhaisella tasolla. Järjestämättömiä ja nollakorkoisia saamia oli suhteessa luotto- ja takauskantaan hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin.

OP-Pohjola-ryhmän ongelmasaamiset luotto ja takauskannasta	30.9.2013		30.9.2012		31.12.2012	
	Milj. e	%	Milj. e	%	Milj. e	%
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset, netto	349	0,49	369	0,55	311	0,46
Saamisten arvonalentumiset vuoden alusta, netto	49	0,09	47	0,09	99	0,15

Vakavaraisuus

OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteiseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen alaraja vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia. Lisäksi Euroopan pankkiviranomainen (EBA) on asettanut merkittäville eurooppalaisille pankeille 9 prosentin vähimmäisvaatimuksen Core Tier 1 -vakavaraisuudelle.

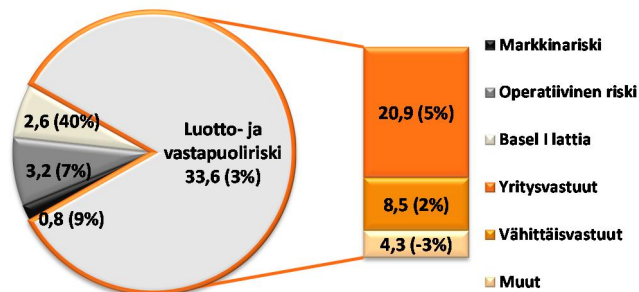

Ryhmän ensisijaiset omat varat olivat katsauskauden lopussa 5 582 miljoonaa euroa (5 352). Olennaisimmat omien varojen määrään vaikuttaneet tekijät olivat Pohjola Pankin 170 miljoonan euron alempiin Tier 2 -varoihin luetun lainan takaisinlunastus, pankkitoiminnan tilikauden tulos sekä osingot ja pääomapalautukset ryhmän vakuutusyhteisöiltä.

Ensi- ja toissijaisista omista varoista puoliksi vähennettävät sijoitukset vakuutusyhtiöihin olivat 2 309 miljoonaa euroa (2 419). Odotettujen tappioiden ja arvonalentumisten alijäämänä omista varoista on vähennetty 476 miljoonaa euroa (498). Toissijaisiin omiin varoihin kohdistuvat vähennykset ylittivät toissijaiset omat varat 454 miljoonalla eurolla (364), joka on vähennetty ensisijaisista omista varoista. Vähennyksen vaikutus Core Tier 1 -suhdelukuun on 1,1 prosenttiyksikköä.

Omien varojen vaade oli katsauskauden lopussa 3 210 miljoonaa euroa (3 047), eli 5,4 prosenttia suurempi kuin vuodenvaihteessa. Koko vastuukannan keskimääräinen riskipaino nousi hieman asuntoluottojen riskipainojen laskettua ja yritysluottojen riskipainojen noustua. Ryhmän vähittäis- ja yritysvastuiden sisäisiä luokittelumalleja ollaan päivittämässä. Vähittäisvastuiden päivitetty malli arvioidaan otettavan käyttöön tämän vuoden aikana ja yritysvastuiden ensi vuoden aikana Finanssivalvonnan hyväksynnän jälkeen. Mallipäivitysten vakavaraisuusvaikutusten arvioidaan olevan positiivisia.

Riskipainotetut erät 30.9.2013, yhteensä 40 mrd.€ (muutos vuoden alusta 5,4%)

Uusi luottolaitosdirektiivi ja -asetus (CRD4/CRR) julkaistiin 27.6.2013. Uudet säännökset tulevat voimaan vaiheittain 1.1.2014 alkaen ja ne implementoivat Basel III -standardit EU:ssa vuosina 2014–2019.

OP-Pohjola-ryhmän näkökulmasta tärkein yksittäinen muutos säännöksissä liittyy vakuutusyhtiösijoitusten poikkeuskäsittelyyn pankkivetoisessa rahoitus- ja vakuutusryhmittymässä. Muutoksen mukaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymässä vakuutusyhtiösijoitukset voidaan huomioida vakavaraisuuslaskennassa myös riskipainotettuina sitoumuksina. Tällä hetkellä sijoitukset vähennetään omista varoista. Vaihtoehtoinen uusi menettely ja sen soveltamisen yksityiskohdat edellyttävät valvontaviranomaisen suostumuksen. Ryhmän ydinpääoma (CET1) vakavaraisuuden arvioidaan olevan vähintään 1 prosenttiyksikön korkeampi kuin nykyinen Core Tier 1 -vakavaraisuus. Vakavaraisuustason muutokseen vaikuttaa merkittävästi vakuutusyhtiösijoituksille määrättävä riskipaino, johon viranomaisten odotetaan ottavan kantaa loppuvuoden aikana.

Tulevat säännökset korottavat pääomavaatimuksia ja lisäävät likviditeetin hallinnan kustannuksia, joten kannattavuuden merkitys korostuu säännösmuutoksiin valmistauduttaessa.

Uusissa säännöksissä on mukana velkaantumisasastetta kuvaava mittari eli vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio). OP-Pohjola-ryhmän pankkitoiminnan vähimmäisomavaraisuusaste on nykytulokintojen mukaan noin kaksinkertainen verrattuna kolmen prosentin minimitasoon.

Vahinkovakuutus

- Vahinkovakuutuksen tulos ennen veroja parani 162 miljoonaan euroon (82). Tulos ennen veroja käyvin arvoin oli 126 miljoonaa euroa (234).
- Vakuutusmaksutuotot kasvoivat 10 prosenttia (9).
- Vakuutustekninen kannattavuus parani. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 86,6 prosenttia (89,0) ja operatiivinen liikekulusuhde 18,4 prosenttia (21,8).
- Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 2,1 prosenttia (8,6).
- Etuasiakastalouksien määrä kasvoi katsauskaudella 30 500:lla (35 100).

Vahinkovakuutuksen avainlukuja

Milj. e	1–9/2013	1–9/2012	Muutos, %	1–12/2012
Vakuutusmaksutuotot	930	843	10,2	1 126
Vakuutuskorvaukset**	574	566	1,5	759
Sijoitustoiminnan nettotuotot	105	98	6,4	115
Diskonttauksen purkautuminen ja muut nettotuottoihin luettavat erät	-32	-34	5,9	-45
Vahinkovakuutuksen nettotuotot	428	342	25,3	438
Muut nettotuotot	0	15	-97,2	20
Henkilöstökulut	79	103	-22,8	135
Muut kulut	188	172	9,0	231
Tulos ennen veroja	162	82	97,6	92
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	-36	152		191
Tulos käyvin arvoin ennen veroja	126	234	-46,4	283
Vakuutusmaksutuotot				
Henkilöasiakkaat	471	422	11,4	566
Yritykset ja yhteisöt	421	387	8,8	513
Baltia	38	34	12,4	46
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	930	843	10,2	1 126
Vahinkovakuutuksen tunnusluvut, %				
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin*, %	2,1	8,6		10,8
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde*, %	86,6	89,0	-2,4	90,5
Operatiivinen liikekulusuhde*, %	18,4	21,8	-3,4	21,5
Operatiivinen vahinkosuhde*, %	68,2	67,2	1,0	69,0

* Operatiiviset tunnusluvut eivät sisällä laskuperustemuutoksia ja poistoja yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä.

** Vakuutuskorvaukset eivät sisällä korvausten hoitokuluja

Vakuutusmaksutuottojen kasvu jatkui kaikissa asiakassegmenteissä vahvana. Vakuutusten myynti kasvoi 2 prosenttia vertailukaudesta.

OP-Pohjola-ryhmän markkinaosuus vahinkovakuutuksen maksutulosta vuonna 2012 oli 29,1 prosenttia (28,2). Maksutulon markkinaosuudella mitattuna OP-Pohjola-ryhmä on Suomen suurin vahinkovakuutusryhmä. Markkina-aseman arvioidaan vahvistuneen myös katsauskauden aikana.

Etuasiakastalouksia oli syyskuun lopussa 600 500 (558 500), joista jo 71 (68) prosenttia on myös keskittänyt pankkiasiointinsa OP-Pohjola-ryhmään. Ryhmän osuuspankkien ja Helsingin OP Pankin asiakkaat käyttivät pankki- ja vakuutusasioinnista kertyviä OP-bonusia 1 325 000 vakuutuslaskuun (1 210 000), joista 186 000 laskua (185 000) maksettiin kokonaan bonuksilla. Bonuksilla maksettujen vakuutusmaksujen määrä oli 65 miljoonaa euroa (60). Etuasiakastalouksien määrä kasvoi vuoden alusta 30 500 taloudella (35 100).

Tulos ja riskiasema

Vakuutustekninen kannattavuus oli vertailukautta parempi. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde vahvistui vertailukauteen verrattuna ja oli 86,6 prosenttia (89,0). Vakuutustekninen kannattavuus parani maksutuottojen vahvan kasvun ja liikekulujen laskun seurauksena. Henkilöasiakassegmentissä kannattavuus parani eniten.

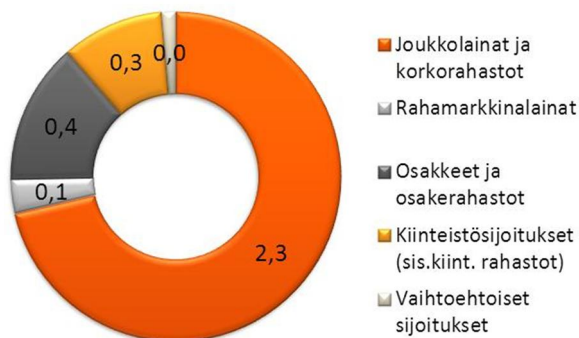
Korvauskulujen kasvu ilman vertailukaudesta tehtyä eläkevastuiden diskonttokoron laskua oli 12 prosenttia eli hieman vakuutusmaksutuottojen kasvua nopeampaa. Uusista suurvahingoista aiheutuva korvausmeno oli vertailukautta hieman suurempi. Tammi–syyskuussa kirjattiin 149 uutta (130) suurta tai keskiuurta vahinkoa, joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 92 miljoonaa euroa (89). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin paransivat vakuutusteknistä katetta 16 miljoonaa euroa (36). Riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 62,1 prosenttia (60,9).

Liikekulut laskivat 7 prosenttia ja operatiivinen liikekulusuhde parani 18,4 prosenttiin (21,8). Viime vuonna aloitettu tehostamisohjelma laski kustannuksia, mikä tuottojen vahvan kasvun kanssa paransi tehokkuutta. Operatiivinen toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 24,4 prosenttia (28,0).

Sijoitustuotot käyvin arvo in jäivät vertailukautta alhaisemmiksi epäsuotuisamman korkokehityksen vuoksi. Sijoitusten tuotto käyvin arvo in oli 2,1 prosenttia (8,6). Tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 105 miljoonaa euroa (98). Sijoitustuottoja kasvattivat 37 miljoonan euron (34) myyntivoitot. Tulokseen kirjattiin arvonalennuksia 7 miljoonaa euroa (8). Tuotot käyvin arvo in olivat 69 miljoonaa euroa (251).

Vahinkovakuutuksen sijoituskanta oli syyskuun lopussa 3 237 miljoonaa euroa (3 149). Korkosalkun luottoluokitusjakauma oli hyvä, investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus oli 90 prosenttia (92) ja 73 prosenttia sijoituksista oli vähintään A- -luokitetuissa saamisissa. Korkosalkun jäljellä oleva keskimääräinen juoksuaika oli 4,6 vuotta (4,2) ja duraatio 4,2 vuotta (4,2).

Sijoitusomaisuus 3,2 mrd. €, 30.9.2013

Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuutustekniset riskit, vakuutusvelan katteena olevien sijoitussalkkujen markkinariskit ja vakuutusvelan diskonttaamisessa käytetyn diskonttokoron taso. Diskonttokoron tasoa on tarkistettu katsauskauden jälkeen. Muilta osin vahinkovakuutuksen riskiasemassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuuspääoma oli syyskuun lopussa 979 miljoonaa euroa (914). Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuottoihin (vastuunkantokyky) oli 81 prosenttia (81). Tasoitusmäärä kasvoi 281 miljoonaa euroon (273).

Varallisuudenhoito

- Katsauskauden tulos ennen veroja kasvoi 98 miljoonaan euroon (74); tulos käyvin arvoon oli 65 miljoonaa euroa (254).
- Henkivakuutuksen sijoitusten tuotto käyvin arvoon oli 2,5 prosenttia (7,3).
- OP-Pohjola-ryhmän hallinnoitavan varallisuuden määrä oli syyskuun lopussa 50,2 miljardia euroa (45,1).
- OP-Pohjola-ryhmän sijoitusrahastojen markkinaosuus vahvistui vuodenvaihteesta 1,3 prosenttiyksikköä 19,3 prosenttiin.
- Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat vuodessa 15 prosenttia ja niiden osuus säästöistä nousi 65 prosenttiin.

Varallisuudenhoidon avainlukuja

Milj. e	1–9/2013	1–9/2012	Muutos, %	1–12/2012
Henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot	53	18	189,3	19
Nettopalkkiotuotot				
Rahastoista ja omaisuudenhoidosta	76	68	11,3	99
Henkivakuutuksesta	97	64	50,7	98
Kulut	-27	-19	47,6	-25
Nettopalkkiotuotot yhteensä	145	114	27,6	172
Muut tuotot	20	38	-47,7	45
Henkilöstökulut	18	23	-23,1	32
Muut kulut	101	72	40,4	104
Tulos ennen veroja	98	74	32,2	101
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	-34	180	-118,7	214
Tulos käyvin arvoon ennen veroja	65	254	-74,6	315
Mrd. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Vakuutussäästöt	9,1	8,5	7,4	8,6
Hallinnoitavat varat (brutto)				
Sijoitusrahastot	14,1	11,4	23,3	11,9
Instituutioasiakkaat	20,2	19,2	5,4	19,5
Private Banking	9,9	7,7	27,4	8,3
Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt	5,9	5,2	15,2	5,3
Hallinnoitavat varat (brutto) yhteensä	50,2	43,5	15,2	45,1
Markkinaosuus, %				
Vakuutussäästöistä	24,7	25,2	-0,5	25,0
Sijoitussidonnaisista vakuutussäästöistä	29,7	32,7	-3,0	31,8
Sijoitusrahastojen pääomista	19,3	18,0	1,3	18,0

OP-Pohjola-ryhmän hallinnoitavan varallisuuden määrä oli 50,2 miljardia euroa (45,1). Hallinnoitava varallisuus sisältää 11,6 miljardia euroa OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yritysten varoja.

Vakuutussäästämisessä strategisena tavoitteena on sijoitussidonnaisten vakuutussäästöjen kasvattaminen. Sijoitussidonnaiset säästöt kasvoivat vuoden alusta 9 prosenttia 5,9 miljardiin euroon. Viime vuoden syyskuusta kasvu oli 15 prosenttia. Sijoitussidonnaisten vakuutussäästöjen osuus vakuutussäästöistä kasvoi 65 prosenttiin (61).

OP-Pohjola-ryhmän hallinnoimien sijoitusrahastojen pääoma kasvoi katsauskaudella 18 prosenttia 14,1 miljardiin euroon (11,9). Nettomerkinnot OP-Pohjola-ryhmän sijoitusrahastoihin olivat 1,9 miljardia euroa (-1,0).

Tulos ja riskiasema

Tulos ennen veroja kasvoi vertailukaudesta 98 miljoonaan euroon (74). Tulos käyvän arvon rahaston muutoksen jälkeen oli 65 miljoonaa euroa (254).

Nettopalkkiotuotot kasvoivat 28 prosenttia ja olivat 145 miljoonaa euroa (114). Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n osuus kasvusta oli 26 prosenttiyksikköä. Sijoitustoiminnan tuotot ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten arvostustulosta oli 132 miljoonaa euroa (101).

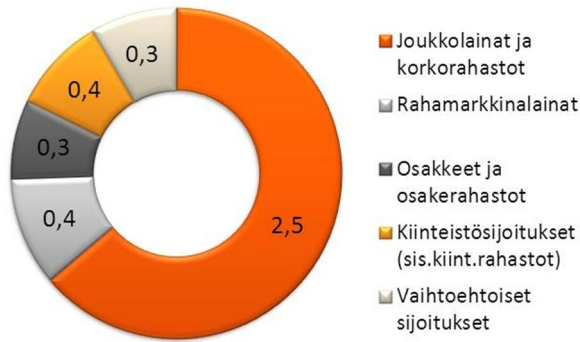
Toisella vuosineljänneksellä varauduttiin matalan korkotason jatkumiseen tekemällä vakuutusvelkaan 20 miljoonan euron korkotäydennys, jolla laskettiin diskonttokorko alle 2,5 prosentin 12 kuukauden määräajaksi.

Kulut kasvoivat 24 miljoonaa euroa vertailukauteen verrattuna. Kulukasvusta 15 miljoonaa euroa liittyy Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n hankintaan ja 9 miljoonaa euroa Henkivakuutuksen myyntipalkkioiden kasvuun. Henkilöstökulut supistuivat runsaat 5 miljoonaa euroa. Henkivakuutuksen liikekustannussuhde, joka sisältää kaikki liikekulujen kattamiseen tarkoitetut tuotot ja josta on poistettu myyntikanavien palkkiot, oli 33,4 prosenttia (39,9).

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvoon, ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten tuottoa, oli 2,5 prosenttia (7,3).

Henkivakuutuksen sijoitusomaisuus ilman sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevaa omaisuutta oli 3,9 miljardia euroa (4,2) jakautuen seuraavasti:

Henkivakuutuksen sijoitusomaisuus 3,9 mrd. €, 30.9.2013

Henkivakuutuksen toimintapääoma oli 694 miljoonaa euroa, mikä oli kolminkertainen suhteessa toimintapääoman vähimmäismäärään. Vakavaraisuusaste, eli vakavaraisuuspääoman suhde painotettuun vakuutusvelkaan, oli 14,8 prosenttia (16,8).

Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus korkosalkusta oli 90 prosenttia (90). Katsauskauden lopussa korkosijoitusten modifioitu duraatio oli 3,2 (3,2).

Henkivakuutuksen keskeisimmät riskit ovat sijoitusomaisuuden markkinariskit sekä vakuutusvelan diskonttauksessa käytetty korkotas. Henkivakuutuksen vakuutusteknisistä riskeistä suurin riski on ihmisten elinajanodotteen kasvu. Vuoden 2013 aikana henkivakuutuksen markkinariskin tasoa on laskettu.

Muu toiminta

Muun toiminnan avainlukuja

Milj. e	1–9/2013	1–9/2012	Muutos, %	1–12/2012
Korkokate	10	25	-58,9	24
Kaupankäynnin nettotuotot	-10	4		1
Sijoitustoiminnan nettotuotot	34	-5		7
Muut tuotot	331	305	8,7	409
Kulut	341	333	2,3	451
Arvonalentumiset saamisista	2	2	18,2	3
Tulos ennen veroja	23	-5		-13

Mrd. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Saamiset luottolaitoksilta	12,0	8,4	42,7	8,5
Sijoitusomaisuus	7,9	6,1	28,5	6,5

Velat luottolaitoksille	4,6	6,4	-28,6	4,9
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	17,1	14,2	19,9	14,4

Muun toiminnan tulos ennen veroja oli katsauskaudella 23 miljoonaa euroa (-5).

Korkokate supistui 10 miljoonaan euroon (25) likvideettireserviin viimeisen vuoden aikana tehtyjen rakenteellisten muutosten johdosta. Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 34 miljoonaan euroon (-5). Katsauskauden myyntivoitot paransivat sijoitustoiminnan nettotuottoja 13,1 miljoonalla eurolla, vertailukaudella sijoitustoiminnan tulosta rasittivat 4,7 miljoonan euron nettomyyntitappiot. Osinkotuotot katsauskaudella olivat 18,8 miljoonaa euroa (7,5). Muut tuotot ovat merkittävilta osin ryhmän sisäisiä palveluveloituksia, jotka esitetään liiketoimintasegmenttien kuluina. Muun toiminnan kuluista 138 miljoonaa (122) euroa oli henkilöstökuluja ja 93 miljoonaa euroa ict-kuluja (90).

OP-Pohjola-ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään 188 osuuspankkia (196), OP-Pohjola keskusyhteisökonserni ja Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö.

Forssan Seudun Osuuspankki, Somerniemen Osuuspankki ja Someron Osuuspankki ovat sulautuneet Salon Osuuspankkiin 31.8.2013, jonka toiminimi on sulautumisen yhteydessä muuttunut Lounaismaan Osuuspankiksi.

Keikyän Osuuspankki on sulautunut Satakunnan Osuuspankkiin 30.9.2013.

Uukuniemen Osuuspankki on sulautunut Kesälahden Osuuspankkiin 30.9.2013.

Ähtärin Osuuspankki on sulautunut Etelä-Pohjanmaan Osuuspankkiin 30.9.2013.

Sideby Andelsbank ja Övermark Andelsbank ovat sulautuneet Korsnäs Andelsbank -nimiseen osuuspankkiin 30.9.2013.

Ikaalisten Osuuspankki ja Karvian Osuuspankki ovat päättäneet sulautua Parkanon Osuuspankkiin, jonka toiminimi sulautumisen yhteydessä muuttuu Satapirkkan Osuuspankiksi. Sulautumisen suunniteltu täytäntöönpanopäivä on 31.12.2013.

Hauhon Osuuspankki, Hämeenlinnan Seudun Osuuspankki ja Lopen Osuuspankki ovat päättäneet sulautua Riihimäen Seudun Osuuspankkiin, jonka toiminimi muuttuu sulautumisen yhteydessä Etelä-Hämeen Osuuspankiksi. Sulautumisen suunniteltu täytäntöönpanopäivä on 31.12.2013.

Koillis-Savon Seudun Osuuspankki on päättänyt sulautua Pohjois-Savon Osuuspankkiin. Sulautumisen suunniteltu täytäntöönpanopäivä on 28.2.2014.

Juuan Osuuspankki on päättänyt sulautua Joensuun Seudun Osuuspankkiin, jonka toiminimi sulautumisen yhteydessä muuttuu Pohjois-Karjalan Osuuspankiksi. Sulautumisen suunniteltu täytäntöönpanopäivä on 31.3.2014.

OP IT-hankinta Oy ja OP-Palvelut Oy ovat tehneet päätöksen OP IT-hankinnan sulautumisesta OP-Palveluihin. Sulautumisen täytäntöönpanopäivä on 31.10.2013.

OP-Pohjola-ryhmän täysin omistama Omasairaala Oy aloitti toimintansa vuoden 2013 alussa.

Henkilöstö ja palkitseminen

OP-Pohjola-ryhmän palveluksessa oli katsauskauden lopussa 12 524 henkilöä (13 290). Henkilöstöä oli keskimäärin 12 730 (13 411). Henkilöstövähennys liittyi pääosin keskusyhteisökonsernin tehostamisohjelmaan. Katsauskauden aikana ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 256 henkilöä (241). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 61,7 vuotta (61,4).

OP-Pohjola-ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu lyhyen aikavälin yrityskohtaiseen palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen.

OP-Pohjola-ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitettusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitettusta henkilöstörahasosta.

Johdon kannustinjärjestelmä koostuu kolmen vuoden ansaintajaksosta, joista ensimmäinen on 2011–2013. Kannustinjärjestelmään kuuluvat henkilöt voivat saada tietyn määrän Pohjola Pankki Oyj:n A-sarjan osakkeita, mikäli kyseiselle ansaintajaksolle asetetut, OP-Pohjola-ryhmän strategiaan perustuvat tavoitteet saavutetaan. Järjestelmän mukainen palkkio maksetaan henkilölle osakkeiden ja rahan yhdistelmänä kolmessa erässä vuosina 2015–2017 ansaintajakson päätyttyä edellyttäen, että ryhmän vakavaraisuus ylittää sisäiset vähimmäisvaatimukset maksuhetkellä. Palkkion maksamiseen liittyy työ- tai toimisuhteen voimassaoloa koskevia ehtoja.

OP-Pohjola osk:n hallinto

OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisön (OP-Pohjola osk) varsinainen osuuskunnan kokous pidettiin 22.3.2013. Hallintoneuvostoon valittiin vuonna 2016 päättyväksi kaudeksi erovuorossa olleista jäsenistä uudelleen tuoteryhmäjohtaja Ola Eklund, suunnittelija Hannu Simi ja lehtori Mervi Väisänen. Uusina jäseninä hallintoneuvostoon valittiin hallituksen puheenjohtaja Leif Enberg, hallituksen puheenjohtaja Kalevi Korhonen ja vientikoordinaattori Kaija Tölli. Hallintoneuvostosta eroa pyytäneen professori Jarmo Partasen tilalle jäljellä olevaksi kaudeksi 2013–2015 valittiin toimitusjohtaja Jari Himanen. Lisäksi hallintoneuvostoon valittiin toimikaudeksi 2013–2015 uutena jäsenenä lehtori Ulla Järvi.

Hallintoneuvostossa on kaikkiaan 33 jäsentä. Hallintoneuvosto valitsi järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajakseen professori Jaakko Pehkosen. Varapuheenjohtajiksi valittiin lehtori Mervi Väisänen ja toimitusjohtaja Vesa Lehikoinen.

OP-Pohjola-ryhmän tehostamisohjelma

OP-Pohjola-ryhmä sai vuoden 2012 lopussa päätökseen keskusyhteisökonsernin tehostamisohjelmaan liittyneen yt-prosessin, jonka seurauksena yhteensä 561 työsuhdetta päättyi ja 150 henkilön tehtävät ulkoistettiin.

Tehostamisohjelman tavoitteeksi on asetettu yhteensä 150 miljoonan euron vuotuiset kustannussäästöt vuoden 2015 loppuun mennessä. Tehostamisohjelmassa keskusyhteisökonsernille ja osuuspankeille suunnattujen palveluiden tuotanto keskitettiin merkittävästi uudistuvaan OP-Palveluihin. Henkilöstövähennykset tuovat noin kolmasosan tavoitteiksi asetetuista kokonaissäästöistä.

Vuoden 2013 kolmannen vuosineljänneksen loppuun mennessä toteutetuilla toimenpiteillä on saavutettu noin 106 miljoonan euron vuosisäästöt. Tästä henkilöstösidonnaisten kulujen osuus on 55 miljoonaa euroa.

OP-Pohjola-ryhmän tehostamisohjelma sai jatkoa syksyllä 2013, kun ICT-palveluiden toimintamallia uudistettiin ulkoistamalla osa sovelluskehityksestä ja -ylläpidosta Accenturelle ja CGI:lle. Järjestelyssä siirtyy Accenturen ja GCI:n kanssa perustettaviin yhteisyrityksiin yhteensä 496

henkilöä 1.11.2013 alkaen. Ulkoistuksella tavoitellaan siirtymäajan jälkeen yli 20 miljoonan euron vuotuisia säästöjä OP-Pohjola-ryhmässä.

Investoinnit ja palvelukehittäminen

OP-Pohjola osk tytäryhtiöineen vastaa OP-Pohjola-ryhmän palvelutoiminnan kehittämisestä. Palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ict-investoinneista ja niihin liittyvistä määrittelyistä.

Keskusyhteisökonsernin kehittämiskustannukset olivat tammi–syyskuussa 81 miljoonaa euroa (80). Nämä sisältävät lisenssimaksut, ostetut palvelut sekä keskusyhteisökonsernin oman henkilöstön palkkakustannuksia.

Taseeseen aktivoituja ict-investointeja oli katsauskaudella 68 miljoonaa euroa (61). Katsauskauden investoinneista 53 miljoonaa euroa (41) kohdistui pankkitoimintaan, 11 miljoonaa euroa (15) vahinkovakuutukseen ja 5 miljoonaa euroa (6) varallisuudenhoitoon.

OP-Pohjola-ryhmä aloitti vuonna 2012 Vallila korttelin toimitilojen uudelleen rakentamisen. Hanke valmistuu kesään 2015 mennessä. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat lähes 250 miljoonaa euroa. Katsauskauden loppuun mennessä toteutuneet kustannukset olivat yhteensä noin 66 miljoonaa euroa.

OP-Pohjola-ryhmän tuloslaskelma

Milj. e	Liite	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Korkotuotot		1 869	2 499	-25	3 174
Korkokulut		1 202	1 727	-30	2 171
Korkokate ennen arvonalentumisia	4	666	772	-14	1 003
Saamisten arvonalentumiset	5	49	47	4	99
Korkokate arvonalentumisten jälkeen		617	725	-15	904
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	6	428	334	28	433
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	7	144	75	91	108
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	8	476	428	11	584
Kaupankäynnin nettotuotot	9	80	59	36	81
Sijoitustoiminnan nettotuotot	10	55	26		52
Liiketoiminnan muut tuotot	11	67	86	-21	109
Henkilöstökulut		561	585	-4	764
Muut hallintokulut		259	275	-6	378
Liiketoiminnan muut kulut		291	252	16	352
Palautukset omistajajäsenille		145	142	2	192
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		2	2	1	2
Kauden tulos ennen veroja		614	481	28	586
Tuloverot		154	114	36	115
Kauden tulos		460	368	25	471

Jakautuminen, milj. e

Omistajien osuus tilikauden tuloksesta	459	367	25	470
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta	1	1		1
Yhteensä	460	368	25	471

OP-Pohjola-ryhmän laaja tuloslaskelma

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Kauden tulos	460	368	25	471
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi				
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)	-	42		-75
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi				
Käyvän arvon rahaston muutos				
Käypään arvoon arvostamisesta	-51	516		648
Rahavirran suojauksesta	-26	45		50
Muuntoerot	0	0		0
Tuloverot				
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi				
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)	-	10		-18
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi				
Käypään arvoon arvostamisesta	-13	126		158
Rahavirran suojauksesta	-6	11		12
Kauden laaja tulos	401	823	-51	942

Jakautuminen, milj. e

Omistajien osuus tilikauden tuloksesta	400	822	-51	941
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta	1	1		1
Yhteensä	401	823	-51	942

OP-Pohjola-ryhmän tase

Milj. e	Liite	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Käteiset varat		1 089	6 901	-84	5 784
Saamiset luottolaitoksilta		3 265	934		840
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		417	388	8	358
Johdannaissopimukset		3 578	4 303	-17	4 436
Saamiset asiakkailta		67 866	64 174	6	65 161
Vahinkovakuutustoiminnan varat	14	3 592	3 603	0	3 492
Henkivakuutustoiminnan varat	15	9 504	8 843	7	9 173
Sijoitusomaisuus		7 979	6 191	29	6 596
Sijoitukset osakkuusyrityksissä		42	39	9	39
Aineettomat hyödykkeet		1 330	1 311	1	1 320
Aineelliset hyödykkeet		776	726	7	710
Muut varat		1 615	2 220	-27	1 745
Verosaamiset		92	93	-2	115
Varat yhteensä		101 145	99 725	1	99 769
Velat luottolaitoksille		1 679	2 961	-43	1 965
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat		3	9	-67	3
Johdannaissopimukset		3 302	4 100	-19	4 162
Velat asiakkaille		49 132	48 935	0	49 650
Vahinkovakuutustoiminnan velat	16	2 811	2 843	-1	2 592
Henkivakuutustoiminnan velat	17	9 472	8 849	7	8 970
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	18	21 775	18 928	15	19 270
Varaukset ja muut velat		2 952	3 091	-5	3 297
Verovelat		980	988	-1	990
Osuuspääoma		601	608	-1	622
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		966	1 395	-31	1 114
Velat yhteensä		93 672	92 706	1	92 635
Oma pääoma					
OP-Pohjola-ryhmän omistajien osuus					
Osake- ja osuuspääoma		340	335	1	336
Käyvän arvon rahasto	19	281	235	19	339
Muut rahastot		2 731	2 682	2	2 683
Kertyneet voittovarot		4 085	3 744	9	3 752
Määräysvallattomien osuus		37	23		24
Oma pääoma yhteensä		7 473	7 019	6	7 134
Velat ja oma pääoma yhteensä		101 145	99 725	1	99 769

OP-Pohjola-ryhmän oman pääoman muutoslaskelma

Käyvän arvon rahasto

Milj. e	Osake- ja osuus-pääoma	Käypään arvoon arvostamisesta	Rahavirran suojauksesta	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Määräysvallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2012	333	-198	10	2 621	3 474	3	6 242
Osakepääoman korotus	-	-	-	-	-	-	-
Osuuspääoman siirto omaan pääomaan	3	-	-	-	-	-	3
Rahastosiirot	-	-	-	61	-61	-	-
Voitonjako	-	-	-	-	-62	-	-62
Kauden laaja tulos	-	389	34	-	399	1	823
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-	0	-	0
Muut	0	-	-	1	-6	19	13
Oma pääoma 30.9.2012	335	191	44	2 682	3 744	23	7 019

Käyvän arvon rahasto

Milj. e	Osake- ja osuus-pääoma	Käypään arvoon arvostamisesta	Rahavirran suojauksesta	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Määräysvallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2013	336	291	48	2 682	3 752	24	7 134
Osakepääoman korotus	-	-	-	-	-	-	-
Osuuspääoman siirto omaan pääomaan	3	-	-	-	-	-	3
Rahastosiirot	-	-	-	37	-37	-	-
Voitonjako	-	-	-	-	-69	-	-69
Kauden laaja tulos	-	-39	-20	-	458	1	401
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-	-1	-	-1
Muut	0	-	-	11	-19	11	4
Oma pääoma 30.9.2013	340	253	28	2 730	4 085	37	7 473

OP-Pohjola-ryhmän rahavirtalaskelma

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden tulos	460	368
Oikaisut kauden tulokseen	665	745
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-7 232	-2 110
Saamiset luottolaitoksilta	-2 397	204
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	-203	203
Johdannaissopimukset	15	9
Saamiset asiakkailta	-2 798	-3 895
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-175	-689
Henkivakuutustoiminnan varat	-170	-65
Sijoitusomaisuus	-1 670	2 472
Muut varat	167	-349
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-994	4 486
Velat luottolaitoksille	-267	1 152
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	0	8
Johdannaissopimukset	4	6
Velat asiakkaille	-518	2 961
Vahinkovakuutustoiminnan velat	69	198
Henkivakuutustoiminnan velat	171	68
Varaukset ja muut velat	-451	93
Maksetut tuloverot	-126	-71
Saadut osingot	77	79
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-7 150	3 496
Investointien rahavirta		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	-4	-51
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	99	321
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	-5	-75
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	-	0
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-154	-150
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	7	4
B. Investointien rahavirta yhteensä	-57	49
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	-	493
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-134	-38
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	19 142	20 567
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-16 369	-21 923
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	141	158
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-158	-172
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-81	-78
Palautukset omistajajäsenille	-	-
Määräysvallattomilta omistajilta hankittu osuus Pohjola Pankki Oyj:stä	-	-
Muut	-	-
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	2 540	-993
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	-4 667	2 552
Rahavarat tilikauden alussa	5 872	4 465
Rahavarat tilikauden lopussa	1 204	7 018
Saadut korot	1 884	2 516
Maksetut korot	-1 293	-1 718
Rahavarat		
Käteiset varat	1 103	6 908
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	102	109
Yhteensä	1 204	7 018

Liitetiedot

Liite 1. Laatimisperiaatteet

Osavuositarkastus 1.1.–30.9.2013 on laadittu IAS 34-standardin (Osavuositarkastukset) mukaisesti.

Osavuositarkastuksen laatimisessa on sovellettu olennaisilta osin samoja laatimisperiaatteita kuin vuositilin-päätöksessä 2012 lukuun ottamatta alla mainittuja muutoksia.

Osavuositarkastus on tilintarkastamaton. Kaikki osavuositarkastuksen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutos

IAS 19 Työsuhde-etuudet

OP-Pohjola-ryhmä soveltaa 1.1.2013 alkaen muutettua IAS 19 Työsuhde-etuudet –standardia. Uudistettu standardi poistaa option käyttää ns. putkimenetelmää vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden kirjaamisessa sekä muuttaa etuuspohjaisten eläkekulujen nettokorkotuoton laskentaa. Uudistetun standardin mukaan nettokorkotuoton laskennassa käytettävä eläkevarojen odotettu tuotto lasketaan eläkevelvoitteen diskonttauskoron määräisenä.

Laatimisperiaatteen muutoksen vaikutus vertailukauden ja tilikauden 2012 henkilöstökuluihin sekä muihin laajan tuloksen eriin on esitetty alla olevassa taulukossa. Putkimenetelmän käytöstä OP-Pohjola-ryhmä luopui vapaaehtoisesti vuoden 2012 alusta alkaen.

Milj. e	Vanha laatimis- periaate	Uusi laatimis- periaate	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus
Tuloslaskelma 2012			
Henkilöstökulut	749	764	16
Tuloverot	119	115	-4
Laaja tuloslaskelma 2012			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)	-90	-75	16
Tuloverot etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)	-22	-18	4
Milj. e	Vanha laatimis- periaate	Uusi laatimis- periaate	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus
Tuloslaskelma 1–9/2012			
Henkilöstökulut	573	585	12
Tuloverot	116	114	-3
Laaja tuloslaskelma 1–9/2012			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)	30	42	12
Tuloverot etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)	7	10	3

Muut muutokset

Seuraavia vuoden 2012 tilinpäätöksessä esitettyjä laatimisperiaatteita on muutettu vuoden 2013 alusta lähtien:

1.5 Rahoitusinstrumentit

1.5.4 Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen taseessa

Rahoitusvarojen ja –velkojen vähentäminen toisistaan

Rahoitusvaroja ja -velkoja ei netoteta, jollei niiden kuittaamiseen ole lakisääteistä oikeutta ja jollei kuittausta aiota käyttää. Kuittausoikeutta käytetään keskusvastapuoliselvityksessä oleviin OTC- korkojohdannaisiin. Keskusvastapuolena toimii London Clearing House.

1.5.7 Johdannaispimukset

Keskusvastapuoliselvityksessä olevien OTC-korkojohdannaisten käyvät arvot selvitetään päivittäin käteissuorituksella.

Taseessa nämä selvitetty johdannaiset näkyvät nettona käteisvarojen muutoksena.

Muut johdannaiset esitetään bruttoperiaatteella, jolloin positiiviset arvonmuutokset esitetään Johdannaisvaroina ja negatiiviset arvonmuutokset Johdannaisvelkoina.

Liite 2. OP-Pohjola-ryhmän tunnusluvut ja niiden laskentakaavat

	1–9/2013	1–9/2012	1–12/2012
Oman pääoman tuotto (ROE), %	8,4	7,4	7,0
Oman pääoman tuotto käyvin arvo in,%	7,4	16,6	14,1
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,61	0,51	0,49
Kulujen osuus tuotoista, %	58	62	63
Henkilöstö keskimäärin	12 730	13 439	13 411
josta kokoaikaisia	11 813	12 456	12 393
josta osa-aikaisia	917	983	1 018
Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$		
Oman pääoman tuotto käyvin arvo in, %	$\frac{\text{Tilikauden laaja tulos}}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$		
Koko pääoman tuotto (ROA), %	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$		
Kulujen osuus tuotoista, %	$\frac{(\text{Henkilöstökulut} + \text{muut hallintokulut} + \text{liiketoiminnan muut kulut})}{(\text{Korkokate} + \text{vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot} + \text{henkivakuutus-toiminnan nettotuotot} + \text{nettopalkkiotuotot} + \text{kaupankäynnin nettotuotot} + \text{sijoitustoiminnan nettotuotot} + \text{liiketoiminnan muut tuotot} + \text{osuus osakkuusyrittysten tuloksesta})} \times 100$		
Taloudellisen pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Tulos} + \text{asiakasbonukset verojen jälkeen (12 kk liukuva)}}{\text{Keskimääräinen taloudellinen pääoma}} \times 100$		
Saamiskohtaiset arvonalentumiset, % ongelmasaamisista	$\frac{\text{Taseen saamiskohtaiset arvonalentumiset}}{\text{Ongelmasaamiset}} \times 100$		
Operatiivinen vahinkosuhte	$\frac{\text{Korvauskulut pl. Laskuperustemuutokset}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. Laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$		
Operatiivinen liikekulusuhde	$\frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. Laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$		
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde	Operatiivinen vahinkosuhte + operatiivinen liikekulusuhde		
Riskisuhde (ilman perustekorkokulua), %	$\frac{\text{Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$		
Toimintakulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut ja korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$		
Liikekustannussuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta} + \text{korvausten selvittelykulut}}{\text{Kuormitustulo} \times 100} \times 100$		
Vastuunkantokyky, %	$\frac{\text{Vakavaraisuuspääoma}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$		

Liite 3. OP-Pohjola-ryhmän tuloskehitys vuosineljänneksittäin

Milj. e	2012		2013		
	7-9	10-12	1-3	4-6	7-9
Korkotuotot	764	674	615	625	629
Korkokulut	521	444	401	405	397
Korkokate	243	231	214	221	232
Saamisten arvonalentumiset	19	51	9	23	17
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	224	179	205	197	214
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	105	99	143	137	148
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	27	33	70	37	37
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	134	156	163	154	158
Kaupankäynnin nettotuotot	18	22	29	23	29
Sijoitustoiminnan nettotuotot	1	26	25	25	5
Liiketoiminnan muut tuotot	39	23	27	23	17
Henkilöstökulut	188	180	201	194	166
Muut hallintokulut	82	104	83	94	82
Liiketoiminnan muut kulut	81	100	98	98	96
Palautukset omistajajäsenille	46	50	48	48	49
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	1	0	0	1	1
Kauden tulos ennen veroja	153	104	234	164	216
Tuloverot	32	1	60	38	56
Kauden tulos	120	103	174	126	160
Muut laajan tuloksen erät					
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)	14	-116	-	-	-
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi					
Käyvän arvon rahaston muutos					
Käypään arvoon arvostamisesta	166	132	-13	-116	78
Rahavirran suojauksesta	20	5	-11	-20	4
Muuntoerot	0	0	0	0	0
Tuloverot					
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)	3	-29	-	-	-
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi					
Käypään arvoon arvostamisesta	40	32	-3	-28	19
Rahavirran suojauksesta	5	1	-3	-5	1
Kauden laaja tulos	271	119	155	23	223

Liite 4. Korkokate

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Lainat ja saamiset	936	1 188	-21	1 524
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	9	17	-47	20
Saamistodistukset	134	186	-28	232
Johdannaiset (netto)				
Kaupankäynnin johdannaiset	30	61	-51	70
Suojauslaskennan johdannaiset	59	29		49
Velat luottolaitoksille	-4	-7	-45	-9
Velat asiakkaille	-208	-319	-35	-406
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-255	-334	-24	-415
Huonomman etuoikeuden velat	-29	-43	-32	-58
Pääomalainat	-5	-6	-20	-8
Kaupankäynnin rahoitusvelat	0	0	-15	0
Muut (netto)	0	1	-60	3
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	666	772	-14	1 002
Suojaavat johdannaiset	-233	246		270
Suojauskohteiden arvonmuutokset	233	-246		-269
Korkokate	666	772	-14	1 003

Liite 5. Saamisten arvonalentumiset

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Luotto- tai takaustappioiden poistetut saamiset	51	55	-7	67
Palautukset poistetuista saamisista	-9	-10	10	-14
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäys	74	61	23	108
Saamiskohtaisten arvonalentumisten vähennys	-67	-56	-20	-60
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	0	-2		-2
Yhteensä	49	47	4	99

Liite 6. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Vakuutusmaksutuotot, netto				
Vakuutusmaksutulo	1 108	1 004	10	1 215
Jälleenvakuuttajien osuus	-52	-44	-17	-49
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-135	-120	-13	-32
Jälleenvakuuttajien osuus	8	4		-7
Yhteensä	930	843	10	1 126
Vahinkovakuutuskorvaukset, netto				
Maksetut korvaukset	584	579	1	786
Jälleenvakuuttajien osuus	-31	-34	9	-61
Korvausvastuun muutos	9	12	-23	6
Jälleenvakuuttajien osuus	12	9	35	28
Yhteensä	574	566	1	759
Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot				
Koroista	43	45	-6	60
Osingoista	20	24	-14	29
Kiinteistöistä	5	3	67	1
Myyntivoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	16	22	-26	27
Osakkeista ja osuuksista	20	12	69	14
Lainoista ja saamisista	-	-2		-2
Kiinteistöistä	-1	0		0
Johdannaisista	3	-10		-11
Arvostusvoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	2	-2		0
Osakkeista ja osuuksista	-6	-7	20	-11
Lainoista ja saamisista	-1	0		0
Kiinteistöistä	1	2	-41	3
Johdannaisista	-2	1		-2
Muista	1	1	17	2
Yhteensä	104	90	15	110
Diskonnttauksen purkautuminen	-32	-34	4	-44
Muut	0	0		0
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	428	334	28	433

Liite 7. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Vakuutusmaksutulo	803	570	41	848
Jälleenvakuuttajien osuus	-19	-20	6	-27
Yhteensä	785	550	43	821
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	-572	-453	-26	-644
Korvausvastuun muutos	-7	3		-42
Jälleenvakuuttajien osuus	8	8	-5	11
Vakuutusvelan muutos				
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-326	-495	34	-619
Jälleenvakuuttajien osuus	0	5	-100	6
Yhteensä	-898	-932	4	-1 289
Muut	-50	-22		-58
Yhteensä	-163	-404	-60	-527
Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot				
Koroista	37	38	-2	52
Osingoista	37	54	-32	61
Kiinteistöistä	4	3	45	-3
Myyntivoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	6	2		3
Osakkeista ja osuuksista	52	25		36
Lainoista ja saamisista	6	0		0
Kiinteistöistä	2	-1		-1
Johdannaisista	1	-16		-17
Arvostusvoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	-4	3		4
Osakkeista ja osuuksista	-20	-22	10	-31
Lainoista ja saamisista	-1	-1	24	-1
Kiinteistöistä	5	1		2
Johdannaisista	-75	83		129
Muista	0	4		3
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteina oleva omaisuus				
Osakkeet ja osuudet				
Myyntivoitot ja -tappiot	62	51	22	70
Arvostusvoitot ja -tappiot	166	239	-31	303
Muut	28	17	70	24
Yhteensä	307	480	-36	635
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	144	75	91	108

Liite 8. Palkkiotuotot ja -kulut, netto

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Palkkiotuotot				
Luotonannosta	147	130	13	176
Talletuksista	4	4	12	5
Maksuliikkeestä	155	128	21	175
Arvopapereiden välityksestä	16	16	0	21
Arvopapereiden liikkeeseenlaskusta	9	8	13	15
Rahastoista	65	54	20	74
Omaisuuksienhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	53	49	9	70
Vakuutusten välityksestä	46	46	0	54
Takauksista	16	17	-4	22
Muista	32	30	8	44
Yhteensä	544	481	13	656
Palkkiokulut	69	53	30	72
Palkkiotuotot, netto	476	428	11	584

Liite 9. Kaupankäynnin nettotuotot

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Myyntivoitot ja -tappiot				
Saamistodistuksista	3	11	-71	13
Osakkeista ja osuuksista	4	0		1
Johdannaisista	52	20		-20
Arvonmuutokset				
Saamistodistuksista	0	2	-100	2
Osakkeista ja osuuksista	1	5	-79	6
Johdannaisista	3	11	-73	63
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusvaroista ja -veloista				
Myyntivoitot ja -tappiot				
Lainoista ja muista saamisista	-	-		-
Osinkotuotot	1	1	4	1
Valuuttatoiminnan nettotuotot	16	9	90	14
Yhteensä	80	59	36	81

Liite 10. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Myytävässä olevista rahoitusvaroista				
Myyntivoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	15	15	-3	17
Osakkeista ja osuuksista	3	6	-58	8
Osinkotuotoista	23	11		24
Arvonalentumistappioista	-1	-11	-87	-11
Jaksotettuun hankintameno- arvostettavista				
Myyntivoitoista ja -tappioista	1	-15		-12
Yhteensä	39	6		26
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot				
Vuokratuotoista	30	30	3	38
Vastike- ja hoitokuluista	-22	-22	-1	-28
Arvonmuutoksista, myyntivoitoista ja -tappioista	7	12	-37	15
Muista	0	0	-16	1
Yhteensä	16	20	-18	26
Muut	-	-		-
Sijoitustoiminnan nettotuotot	55	26		52

Liite 11. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. e	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Tuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja toimitiloista	12	11	8	16
Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetun omaisuuden vuokratuotoista	6	8	-19	10
Muut	49	67	-27	82
Yhteensä	67	86	-21	109

Liite 12. Taseen luokittelu

Milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikuttisesti kirjattavat*	Myytavissä olevat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Varat						
Käteiset varat ja keskuspankkitalletukset	1 089	-	-	-	-	1 089
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta**	3 265	-	-	-	-	3 265
Johdannaissopimukset	-	-	3 065	-	513	3 578
Saamiset asiakkailta	67 866	-	-	-	-	67 866
Vahinkovakuutustoiminnan varat***	654	-	117	2 820	-	3 592
Henkivakuutustoiminnan varat****	238	-	6 184	3 082	-	9 504
Saamistodistukset	-	306	324	6 920	-	7 550
Osakkeet ja osuudet	-	-	93	308	-	401
Muut saamiset	3 855	-	445	-	-	4 299
Yhteensä 30.9.2013	76 967	306	10 228	13 130	513	101 145
Yhteensä 30.9.2012	77 333	416	10 049	11 248	679	99 725
Yhteensä 31.12.2012	76 577	401	10 392	11 696	703	99 769

Milj. e			Käypään arvoon tulosvaikuttisesti kirjattavat*****	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Velat						
Velat luottolaitoksille	-	-	-	1 679	-	1 679
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	-	-	3	-	-	3
Johdannaissopimukset	-	-	3 014	-	288	3 302
Velat asiakkaille	-	-	-	49 132	-	49 132
Vahinkovakuutustoiminnan velat*****	-	-	5	2 806	-	2 811
Henkivakuutustoiminnan velat*****	-	-	5 979	3 493	-	9 472
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-	-	21 775	-	21 775
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	-	-	966	-	966
Muut velat	-	-	-	4 533	-	4 533
Yhteensä 30.9.2013	-	-	9 000	84 384	288	93 672
Yhteensä 30.9.2012	-	-	8 883	83 413	410	92 706
Yhteensä 31.12.2012	-	-	9 119	83 097	419	92 635

*Käypään arvoon tulosvaikuttisesti kirjattavat erät sisältävät kaupankäynnin rahoitusvarat, alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikuttisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja sijoitussidonnaisten vakuutusten ja sijoitussopimusten katteena olevat sijoitukset sekä sijoituskiinteistöt.

** Sisältää 2 500 miljoonan euron viikon pituisen talletuksen keskuspankkiin.

***Vahinkovakuutustoiminnan varat on eritelty liitetiedossa 14.

**** Henkivakuutustoiminnan varat on eritelty liitetiedossa 15.

*****Vahinkovakuutustoiminnan velat on eritelty liitetiedossa 16.

*****Henkivakuutustoiminnan velat on eritelty liitetiedossa 17.

*****Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten vakuutusvelan tasearvon

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuun.

Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli syyskuun lopussa n. 456 miljoonaa euroa kirjanpitoarvoa korkeampi.

Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuun.

Liite 13. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen rahoitusinstrumenttien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

**Varojen käyvät arvot 30.9.2013,
milj.e**

	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Pankkitoiminta	79	337	1	417
Vahinkovakuutustoiminta	-	11	-	11
Henkivakuutustoiminta	-	-	15	15
Johdannaissopimukset				
Pankkitoiminta	15	3 519	45	3 578
Vahinkovakuutustoiminta	3	0	-	3
Henkivakuutustoiminta	-	74	-	74
Myytävissä olevat				
Pankkitoiminta	5 510	1 676	42	7 228
Vahinkovakuutustoiminta	1 740	855	225	2 820
Henkivakuutustoiminta	1 742	887	453	3 082
Yhteensä	9 089	7 359	781	17 230

**Varojen käyvät arvot 31.12.2012,
milj.e**

	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Pankkitoiminta	125	209	23	358
Vahinkovakuutustoiminta	-	13	6	19
Henkivakuutustoiminta	-	7	80	87
Johdannaissopimukset				
Pankkitoiminta	7	4 400	28	4 436
Vahinkovakuutustoiminta	1	0	-	1
Henkivakuutustoiminta	-	130	-	130
Myytävissä olevat				
Pankkitoiminta	4 517	1 209	46	5 772
Vahinkovakuutustoiminta	1 799	759	244	2 802
Henkivakuutustoiminta	1 626	789	707	3 122
Yhteensä	8 075	7 517	1 136	16 727

**Velkojen käyvät arvot 30.9.2013,
milj.e**

	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Pankkitoiminta	-	3	-	3
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	-	-
Henkivakuutustoiminta	-	-	-	-
Johdannaisopimukset				
Pankkitoiminta	19	3 218	65	3 302
Vahinkovakuutustoiminta	5	0	-	5
Henkivakuutustoiminta	1	5	-	6
Yhteensä	24	3 226	65	3 315

**Velkojen käyvät arvot 31.12.2012,
milj.e**

	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Pankkitoiminta	-	3	-	3
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	-	-
Henkivakuutustoiminta	-	-	-	-
Johdannaisopimukset				
Pankkitoiminta	21	4 056	85	4 162
Vahinkovakuutustoiminta	3	0	-	3
Henkivakuutustoiminta	-	-	-	-
Yhteensä	23	4 059	85	4 168

* Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörseissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten velkapapereista, vähintään luottoluokituksen A- omaavien valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

** Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on lasketta-vissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkia-tasoon on luokiteltu Pohjola-konsernin OTC-johdannaiset, valtion velkasitoumukset, yritysten ja rahoituslaitosten velka-paperit, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

*** Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset, tietyt private equity sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Vuoden 2013 aikana on tasosta 1 tasoon 2 siirretty joukkolainoja 109 miljoonaa euroa, luottoluokitusten muutosten vuoksi. Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta

Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista

Rahoitusvarat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat		Johdannais-sopimukset		Myytävissä olevat		Varat yhteensä
	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	
Avaava tase 1.1.2013	23	87	28	-	46	951	1 136
Tuloslaskelman nettotuotot	-16	0	17	-	0	-14	-13
Laajan tuloslaskelman nettotuotot	-	0	-	-	2	17	19
Hankinnat	-	1	-	-	0	41	42
Myyntit	-5	-50	-	-	-6	-254	-314
Liikkeeseen laskut	-	0	-	-	-	0	0
Lyhennykset	-2	-22	-	-	0	0	-24
Siirrot tasoon 3	-	-	-	-	-	-	-
Siirrot tasosta 3	-	-	-	-	-	-65	-65
Päätävä tase 30.9.2013	1	15	45	-	42	677	781

Rahoitusvelat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat		Johdannais-sopimukset		Velat yhteensä
	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	
Avaava tase 1.1.2013	-	-	85	-	85
Tuloslaskelman nettotuotot	-	-	-20	-	-20
Laajan tuloslaskelman nettotuotot	-	-	-	-	-
Hankinnat	-	-	-	-	-
Myyntit	-	-	-	-	-
Liikkeeseen laskut	-	-	-	-	-
Lyhennykset	-	-	-	-	-
Siirrot tasoon 3	-	-	-	-	-
Siirrot tasosta 3	-	-	-	-	-
Päätävä tase 30.9.2013	-	-	65	-	65

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 30.9.2013

Milj. e	Korkokate tai Kaupan-käynnin nettotuotot	Sijoitustoiminnan nettotuotot	Vahinko-vakuutus-toiminnan nettotuotot	Henki-vakuutus-toiminnan nettotuotot	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista	
					Laaja tuloslaskelma	
Nettotuotot tilikaudelta	-19	0	-2	-11	19	-14

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Tason 3 johdannaiset liittyvät Pohjolan liikkeeseen laskemiin strukturoituihin jvk-lainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyn johdannaisten arvonkehityksen perusteella. Myös kytkettyjen johdannaisten arvonmuutos on esitetty tuloslaskelmaerittelyssä.

Arvostustekijöiden muutokset

Luokitteluja hierarkiatasojen välillä ei ole muutettu vuoden 2013 aikana.

Liite 14. Vahinkovakuutustoiminnan varat

Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Sijoitukset				
Lainat ja muut saamiset	147	107	38	104
Osakkeet ja osuudet	490	392	25	409
Kiinteistöt	103	106	-3	112
Saamistodistukset	2 009	2 014	0	1 960
Johdannaissopimukset	3	3	1	1
Muut osuudet	332	463	-28	452
Yhteensä	3 084	3 084	0	3 038
Muut varat				
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	37	37	-2	41
Muut				
Ensivakuutustoiminta	343	313	10	290
Jälleenvakuutustoiminta	91	123	-26	91
Rahat ja pankkisaamiset	11	7	45	10
Muut saamiset	27	38	-30	20
Yhteensä	508	519	-2	454
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 592	3 603	0	3 492

Liite 15. Henkivakuutustoiminnan varat

Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Sijoitukset				
Lainat ja muut saamiset	108	191	-43	168
Osakkeet ja osuudet	1 405	1 905	-26	1 702
Kiinteistöt	112	152	-26	156
Saamistodistukset	1 692	1 213	39	1 506
Johdannaissopimukset	74	91	-18	130
Yhteensä	3 392	3 552	-5	3 663
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset				
Osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset	5 983	5 173	16	5 373
Muut varat				
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	46	40	17	44
Muut				
Ensivakuutustoiminta	3	3	-1	12
Jälleenvakuutustoiminta	77	76	2	77
Rahat ja pankkisaamiset	3	0		3
Yhteensä	129	119	9	137
Henkivakuutustoiminnan varat	9 504	8 843	7	9 173

Liite 16. Vahinkovakuutustoiminnan velat

Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Korvausvastuu				
Eläkemuotoinen korvausvastuu	1 221	1 203	1	1 205
Muu korvausvastuu	812	785	3	788
Yhteensä	2 034	1 989	2	1 993
Vakuutusmaksuvastuu	591	542	9	455
Muut velat	187	312	-40	144
Yhteensä	2 811	2 843	-1	2 592

Liite 17. Henkivakuutustoiminnan velat

Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	4 785	4 081	17	4 288
Sijoitussopimukset	1 189	1 101	8	1 082
Vakuutusvelka	3 417	3 587	-5	3 578
Muut velat	82	79	3	21
Yhteensä	9 472	8 849	7	8 970

Vakuutusvelka sisältää vakuudellista koronvaihtosopimusten käyvän arvon muutosta 92 miljoonaa euroa (163).

Liite 18. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Joukkovelkakirjalainat	8 988	7 412	21	7 920
joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	5 697	5 476	4	5 692
Sijoitustodistukset, yritystodistukset ja ecp:t	6 950	5 869	18	5 514
Muut	141	171	-18	144
Yhteensä	21 775	18 928	15	19 270

Liite 19. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen

Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Saamistodistukset	61	35	77	85
Osakkeet ja osuudet	192	157	22	207
Muut	28	44	-36	48
Yhteensä	281	235	19	339

Negatiivinen käyvän arvon rahasto purkautuu omaisuuden arvonnousujen ja tulosvaikutteisten arvonalentumiskirjausten kautta.

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 371 miljoonaa euroa (449) ja siihen liittyvä laskennallinen verovelka oli 91 miljoonaa euroa (110). Katsauskauden lopussa käyvän arvon rahastossa oli oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvonmuutoksia yhteensä 261 miljoonaa euroa (260) ja negatiivisia arvonmuutoksia yhteensä 29 miljoonaa euroa (21).

Liite 20. Arvonalentumiset ja ongelmasaamiset

Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä arvonalentumiset, milj. e	30.9.2013	31.12.2012
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	71 551	66 416
Arvonalentumiset yhteensä, josta	420	413
Saamiskohtaiset	361	355
Saamisryhmäkohtaiset	59	58
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (netto)	71 131	66 003

Ongelmasaamiset 30.9.2013, milj. e	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiskohtaiset arvonalentumiset	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (netto)
Järjestämättömät	495	149	346
Nollakorkoiset	11	8	3
Alihintaiset	149	1	149
Muut	312	203	108
Yhteensä	967	361	606

Ongelmasaamiset 31.12.2012, milj. e	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiskohtaiset arvonalentumiset	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (netto)
Järjestämättömät	456	149	307
Nollakorkoiset	12	8	4
Alihintaiset	130	1	129
Muut	305	197	108
Yhteensä	903	355	549

Tunnusluku, %	30.9.2013	31.12.2012
Saamiskohtaiset arvonalentumiset, % ongelmasaamisista	37,3 %	39,3 %

Ongelmasaamisiin luetaan järjestämättömät, nollakorkoiset ja alihintaiset saamiset sekä muut ongelmasaamiset. Järjestämättömien saamisten korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta kolme kuukautta. Nollakorkoinen saaminen on sovittu asiakkaan maksukyvyyn turvaamiseksi nollakorkoiseksi. Alihintainen saaminen on hinnoiteltu markkinahinnoista poiketen asiakkaan maksukyvyyn turvaamiseksi. Muut ongelmasaamiset sisältävät mm. ne saamiset, joihin kohdistuu arvonalentuminen, mutta ne eivät luokituta mihinkään em. ryhmistä sekä tilinylitykset.

Liite 21. Omat varat ja vakavaraisuus

Omat varat ja vakavaraisuus, milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos-%	31.12.2012
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)				
OP-Pohjola-ryhmän oma pääoma	7 473	7 019	6	7 134
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta (ml. OVY:n tasoitusmäärä)	-208	-124	68	-160
Käyvän arvon rahasto, siirto Tier 2:een	-76	-33		-82
Lisäosuuspääomat, jotka eivät liity omaan pääomaan	601	608	-1	620
Rajoituksettomat ensisijaiset omat varat (Core Tier 1) ennen vähennyksiä ja pääomalainoja	7 790	7 470	4	7 513
Aineettomat hyödykkeet	-404	-362	12	-372
Eläkevastuun ylikate ja sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus ja laskennalliset verosaamiset tappiosta	-92	-152	-39	-100
Suunniteltu voitonjako / hallituksen esittämä voitonjako	-68	-50	35	-68
Sijoitukset vakuutus- ja rahoituslaitoksiin	-1 154	-1 210	-5	-1 210
Arvonalentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-238	-251	-5	-249
Muiden Tier 1-varojen alijäämä	-252	-		-163
Core Tier 1 omat varat	5 582	5 444	3	5 352
Pääomalainat	202	216	-7	201
Toissijaisten omien varojen alijäämä	-454	-107		-364
Siirto Core Tier 1 omiin varoihin	252	-		163
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)	5 582	5 553	1	5 352
Toissijaiset omat varat (Tier 2)				
Käyvän arvon rahasto (pl. rahavirran suojauksen arvostus)	48	-11		34
Ikuiset lainat	0	282	-100	0
OVY:n tasoitusmäärä	221	220	1	218
Debentuurilainat	669	863	-22	842
Sijoitukset vakuutus- ja rahoituslaitoksiin	-1 154	-1 210	-5	-1 210
Arvonalentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-238	-251	-5	-249
Siirto ensisijaisiin omiin varoihin	454	107		364
Toissijaiset omat varat (Tier 2)	0	0		0
Omat varat yhteensä	5 582	5 553	1	5 352

Riskipainotetut erät				
Luotto- ja vastapuoliriski	33 598	32 487	3	32 575
Valtio- ja keskuspankkivastuut	41	32	28	46
Luottolaitosvastuut	1 112	1 167	-5	1 208
Yritysvastuut	20 859	20 167	3	19 870
Vähittäisvastuut	8 452	8 235	3	8 298
Muut	3 133	2 886	9	3 153
Markkinariski	788	654	20	723
Operatiivinen riski	3 165	2 954	7	2 954
Muut	2 580	706		1 841
Yhteensä	40 131	36 802	9	38 093
Riskipainotetut erät pl. siirtymäsäännökset	37 551	36 095	4	36 252
Omien varojen vaade				
Luotto- ja vastapuoliriski	2 688	2 599	3	2 606
Markkinariski	63	52	20	58
Operatiivinen riski	253	236	7	236
Muut	206	56		147
Yhteensä	3 210	2 944	9	3 047
Omien varojen vaade pl. siirtymäsäännökset	3 004	2 888	4	2 900

Suhdeluvut, %	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %-yksikköä	31.12.2012
Siirtymäsäännöksillä				
Vakavaraisuussuhde	13,9	15,1	-1,2	14,1
Tier 1 vakavaraisuussuhde	13,9	15,1	-1,2	14,1
Core Tier 1 vakavaraisuussuhde	13,9	14,8	-0,9	14,1
Pl. Siirtymäsäännökset				
Vakavaraisuussuhde	14,9	15,4	-0,5	14,8
Tier 1 vakavaraisuussuhde	14,9	15,4	-0,5	14,8
Core Tier 1 vakavaraisuussuhde	14,9	15,1	-0,2	14,8
Vakavaraisuus*, milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos-%	31.12.2012
Siirtymäsäännöksillä	2 371	2 609	-9	2 305
Pl. siirtymäsäännökset	2 578	2 666	-3	2 452

*Vähimmäisvaatimuksen ylittävä omien varojen määrä

Liite 22. OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos-%	31.12.2012
OP-Pohjola-ryhmän omat pääomat	7 473	7 019	6	7 134
Osuuspääoma, pääomalainat, ikuiset lainat ja debentuurilainat	1 484	1 980	-25	1 676
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	0	-1		-1
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 291	-1 262	2	-1 272
Tasotusmäärä	-218	-225	-3	-212
Suunniteltu voitonjako	-68	-50	35	-68
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät*	-120	-224	-46	-179
Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-476	-502	-5	-498
Ryhmittymän omat varat yhteensä	6 785	6 735	1	6 581
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade**	3 210	2 944	9	3 047
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade***	440	404	9	421
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	3 651	3 348	9	3 468
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 134	3 387	-7	3 112
Ryhmittymän vakavaraisuus-suhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä)	1,86	2,01	-8	1,90

* Eläkevastuun ylikate, Sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus, Käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus

** Riskipainotetut sitoumukset x 8 %

*** Toimintapääoman minimi

Liite 23. Annetut vakuudet

Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut				
Kiinnitykset	1	1		1
Pantit	10	14	-26	14
Luotot (covered bondien vakuutena)	7 790	7 986	-2	8 135
Muut	456	551	-17	584
Muut annetut vakuudet				
Pantit *	5 054	4 456	13	4 618
Annetut vakuudet yhteensä	13 311	13 008	2	13 352
Vakuudelliset muut velat	495	672	-26	592
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	5 697	5 476	4	5 692
Vakuudelliset velat yhteensä	6 192	6 148	1	6 284

* josta 2 100 miljoonaa euroa päivän sisäisen limiitin vakuuksia ja loput pantattu, mutta ei sidottu

Liite 24. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. e	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Takaukset	1 053	1 106	-5	948
Takuuvastuut	2 075	1 644	26	1 688
Pantit	4	3	26	3
Luottolupaukset	10 317	11 061	-7	10 855
Lyhytaikaisiin kauppatapahtumiin liittyvät sitoumukset	233	494	-53	455
Muut	509	487	5	479
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	14 191	14 795	-4	14 428

Liite 25. Johdannaissopimukset

30.6.2013, milj. e	Nimellisarvot / jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*	
	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset	52 136	96 942	40 769	189 847	3 200	2 653
josta keskusvastapuoli-selvitettävät	400	6 493	3 607	10 500	53	38
Valuuttajohdannaiset	19 516	2 760	1 072	23 348	333	365
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	264	657	-	920	62	-
Luottojohdannaiset	33	102	25	159	11	0
Muut johdannaiset	309	616	167	1 091	47	40
Johdannaiset yhteensä	72 657	101 077	42 032	205 267	3 653	3 058

31.12.2012, milj. e	Nimellisarvot / jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*	
	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset	42 348	77 038	37 815	157 202	4 356	3 715
Valuuttajohdannaiset	19 859	2 746	517	23 122	294	340
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	303	819	6	1 127	50	0
Luottojohdannaiset	122	92	-	214	10	2
Muut johdannaiset	244	561	78	883	36	37
Johdannaiset yhteensä	62 876	81 256	38 416	182 548	4 746	4 093

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka taseessa esitetään muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa.

OTC-johdannaisten keskusvastapuoliselvitys

Ennakoiden EMIR-asetuksen (Regulation (EU) No 648/2012) edellyttämää keskusvastapuoliselvityksen voimaantuloa, Pohjola Pankki Oyj on siirtynyt helmikuussa 2013 finanssivastapuolten kanssa solmittujen standardiehtoisten OTC – johdannaiskauppojen keskusvastapuoliselvitykseen London Clearing House:ssa uusien korkojohdannaisten osalta. Koska Pohjola Pankki Oyj ei ole liittynyt suoraksi jäseneksi London Clearing House:en, hoitaa Pohjola Pankki Oyj OTC-johdannaiskauppojen keskusvastapuoliselvityksen muutaman erikseen valitun selvitysvälittäjän kanssa, joiden kanssa on solmittu selvityssopimukset. Johdannaisten vastapuoleksi muuttuu päivittäisen selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli. Toimintamallissa netotetaan johdannaisten päiväkohtaiset maksut. Lisäksi päivittäin joko maksetaan tai saadaan vakuus, joka vastaa avointen sopimusten käypien arvojen muutosta (variation margin). Toimintamallin muutoksen johdosta keskusvastapuoliselvityksessä olevat korkojohdannaiset esitetään nettona taseessa. Toimintamallin muutos ei ole vielä olennaisesti vaikuttanut Pohjola konsernin taseeseen.

Muut kahdenvälisesti selvittävät OTC- johdannaiset

Pohjola Pankki Oyj:n ja muiden asiakkaiden välisiin johdannaiskauppoihin sekä sellaisiin johdannaiskauppoihin, joita asetuksen mukainen keskusvastapuoliselvitys ei koske, sovelletaan joko ISDA:n, Finanssialan Keskusliiton tai Pohjola Pankin omaa johdannaisyleissopimusta. Näiden sopimusten perusteella johdannaisten maksuja voidaan netottaa transaktiokohtaisesti maksupäivittäin ja vastapuolen maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa. Sopimusehdoissa voidaan lisäksi vastapuolikohtaisesti sopia vakuuksista. Nämä johdannaiset esitetään taseessa bruttoperusteisesti.

Liite 26. Liiketapahtumat lähipiiriin kanssa

OP-Pohjola-ryhmän lähipiiri muodostuu OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, hallintohenkilöistä ja muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP-Pohjola-ryhmän hallintohenkilöihin luetaan OP-Pohjola-ryhmän pääjohtaja (OP-Pohjola osk:n johtokunnan puheenjohtaja), OP-Pohjola osk:n toimitusjohtaja, johtokunnan jäsenet ja varajäsenet sekä hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Hallintohenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöllä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2012 jälkeen.

OP-Pohjola-ryhmän tuloksen esittelee lehdistötilaisuudessa medialle pääjohtaja Reijo Karhinen 30.10.2013 klo 12.00 osoitteessa Vääksyntie 4, Vallila, Helsinki.

Pohjola Pankki Oyj julkaisee oman osavuositiedotuksensa.

Taloudellinen informaatio 2014

Vuoden 2013 tilinpäätöstiedotteen ja vuoden 2014 osavuositiedotusten julkaisupäivät:

Tilinpäätöstiedote 1.1.–31.12.2013	6.2.2014
Osavuositiedotus 1.1.–31.3.2014	29.4.2014
Osavuositiedotus 1.1.–30.6.2014	6.8.2014
Osavuositiedotus 1.1.–30.9.2014	29.10.2014

OP-Pohjola osk Johtokunta

LISÄTIEDOT

Pääjohtaja Reijo Karhinen, puh. 010 252 4500
Talousjohtaja Harri Luhtala, puh. 010 252 2433
Viestintäjohtaja Carina Geber-Teir, puh. 010 252 8394

JAKELU

NASDAQ OMX Helsinki Oy
LSE London Stock Exchange
SIX Swiss Exchange
Keskeiset tiedotusvälineet
op.fi ja pohjola.fi